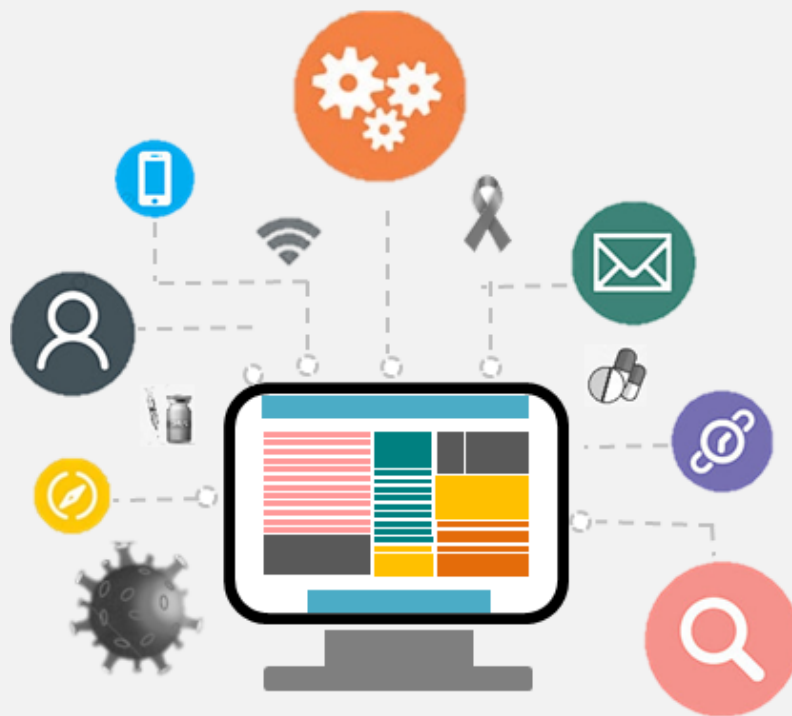

ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร...ให้รู้ทันโรคโควิด-19?

หลักสูตรสำหรับอาสาสมัครที่อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี

(Enhancing internet literacy to safely respond to Covid-19:

A training curriculum for the volunteers living with HIV)

สนับสนุนโดย:

Foundation for Southeast Asia studies (SEA Junction)

และ มูลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์ (THRF)

ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร...ให้รู้ทันโรคโควิด-19

หลักสูตรสำหรับอาสาสมัครผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี

(Enhancing internet literacy to safely respond to Covid-19:

A training curriculum for the volunteers living with HIV)

พัฒนาโดย

มูลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์ กันยายน 2564

ที่ปรึกษา

ดร.จินตนา งามวิทยาพงศ์ – ยาไน

พญ.พัชรี ชันติพงษ์

สนับสนุนโดย

Foundation for Southeast Asia studies (SEA Junction) และ

มูลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์ (THRF)

คณะผู้จัดทำ

ณัฐดนัย ไชยนต์

ทราชมวัย หลวงจิณา

ทัศวรรณ กันธิมา

สุรรัตน์ ท้าวถึง

บุญชัย ไชยาศิริรินทร์โรจน์

สงวนลิขสิทธิ์

การนำข้อความ – รูปภาพใด ๆ ในคู่มือเล่มนี้ไปเผยแพร่ หรือไปผลิตใหม่ไม่ว่าโดยส่วนเดียวหรือทั้งหมดจะต้องได้รับการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากมูลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์ c/o เลขที่ 1050/1 ถนนสถานพยาบาล อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57000, โทรศัพท์ 0 5371 3135 โทรสาร 0 5375 2448, E-Mail: thrf@tbhiv.org

Website: <https://www.tbhivfoundation.org>

กิตติกรรมประกาศ

- SEA Junction, Foundation for Southeast Asia Studies สนับสนุนทุนในการจัดประชุมและอบรมอาสาสมัครในการร่างและพัฒนาหลักสูตร
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สอเพช.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม <https://www.etda.or.th/th/> ที่อนุญาตให้นำเนื้อหาและรูปภาพบางส่วนของหนังสือ วยัไส วยัเก๋า ฉลาดรู้เน็ต เป็นส่วนประกอบของหลักสูตรที่พัฒนาในครั้งนี้
- อาสาสมัครเครือข่ายที่อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี กรุณาให้ข้อคิดเห็นในการร่างหลักสูตร และเครือข่ายที่อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี จังหวัดเชียงราย เข้าร่วมอบรมเพื่อเป็นจิตอาสาในการเผยแพร่ข้อมูลในหลักสูตร ให้กับสมาชิกเครือข่าย

.....

สารบัญ

	หน้า
โครงการสร้างหลักสูตร	1 - 4
1. การแนะนำการอบรม	5
2. การแนะนำผู้ร่วมอบรม	5
3. Pre-test ความรู้เรื่องโรคโควิด-19	5 - 8
แบบทดสอบความรู้เรื่องโรคโควิด – 19 สำหรับอาสาสมัคร	6 - 8
4. ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับโควิด-19 สำหรับผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี	9 – 17
5. ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร .. ให้รู้ทันโรคโควิด – 19	18 – 23
5.1 ความปลอดภัยในการใช้สมาร์ทโฟน	18
5.2 ความปลอดภัยในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต	19
5.3 รู้ทันข่าวปลอมเกี่ยวกับโรคโควิด-19 และผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี	20 - 23
6. Post – test และเฉลย, ประเมินผลการอบรมโดยผู้เข้าอบรม,	24 - 28
การเข้าร่วมไลน์กลุ่ม จิตอาสา .. รู้ทันโควิด	
6.1 เฉลยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 สำหรับอาสาสมัคร	24 – 27
6.2 ประเมินผลการฝึกอบรม	28
เอกสารอ้างอิง	29 - 31
เอกสารอ้างอิงเกี่ยวกับโรคโควิด-19 และผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี	30
เอกสารอ้างอิงเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและความรอบรู้ด้านดิจิทัล	31
ภาคผนวก	32 - 56
ภาคผนวก 1 Slide ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19	33 - 44
ภาคผนวก 2 Slide ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร... ให้รู้ทันโรคโควิด-19	45 - 56

ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร...ให้รู้ทันโรคโควิด-19? หลักสูตรสำหรับอาสาสมัครผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี

(Enhancing internet literacy to safely respond to Covid-19: A training curriculum for the volunteers living with HIV)

พัฒนาโดย มูลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์ กันยายน 2564 <https://www.tbhivfoundation.org/>

สนับสนุนโดย Foundation for Southeast Asia studies (SEA Junction) และ มูลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์ (THRF)

ความเป็นมาและความสำคัญ

อาสาสมัครผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี คือผู้สนับสนุนงานของคลินิกเอชไอวี หรือศูนย์สุขภาพองค์รวมในโรงพยาบาล มีระดับการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงมหาวิทยาลัย เป็นผู้ให้คำปรึกษาผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวี รายใหม่เกี่ยวกับการป้องกันและการรักษาด้วยยาต้านไวรัส มีบทบาทสำคัญทำให้ผู้ป่วยเกิดความร่วมใจ ในการรักษา (adherence) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญทำให้ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่เป็นปกติ นอกจากนี้มีอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวนหนึ่งที่อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี ที่ทำหน้าที่ดูแลสุขภาพทั่วไปของประชาชนในชุมชน รวมทั้งทำหน้าที่คัดกรองโรคโควิด-19 ในชุมชนด้วย การระบาดของโรคโควิด ได้สร้างความวิตกกังวลแก่อาสาสมัครและผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป หรือกังวลมากกว่า เช่นความกังวลเกี่ยวกับวัคซีน, การป้องกันและการรักษาโรค เนื่องจากโควิด-19 เป็นโรคเกิดใหม่ หลักฐานงานวิจัยสำหรับผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีในประเทศไทยและทวีปเอเชียมีน้อยมาก ข้อมูลที่มีมาจากประเทศรายได้สูงที่ใช้วัคซีนแตกต่างจากประเทศไทย นอกจากขาดหลักฐานการวิจัยแล้วยังมีปัญหา ข้อมูลที่เผยแพร่อย่างรวดเร็วและกว้างขวางทางอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียเป็นจำนวนมากเป็นข่าวและข้อมูลเท็จ ซึ่งเป็นอันตรายและเป็นอุปสรรคต่อการควบคุมการระบาดของโรคมก มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องเสริมสร้างความรู้ และทักษะเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตและการเข้าถึงข้อมูลที่เชื่อถือได้เพื่อการจัดการโรคโควิด-19 อย่างเหมาะสม ให้แก่อาสาสมัคร เพื่อที่อาสาสมัครจะได้เป็นผู้สนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี

เป้าหมาย ลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ, การเจ็บป่วยรุนแรงจนต้องรักษาตัวในหอผู้ป่วยวิกฤติ (ICU) และลดการเสียชีวิตจากโรคโควิด-19 ในผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี

วัตถุประสงค์หลัก พัฒนาความรู้และทักษะการใช้อินเทอร์เน็ตเข้าถึงข้อมูลที่เชื่อถือได้ เพื่อปลอดภัยจากโรคโควิด-19

วัตถุประสงค์เฉพาะ หลังจากอบรม อาสาสมัครผู้เข้าร่วมกับเชื้อเอชไอวี จะสามารถ:

- 1) อธิบาย และเข้าถึงเว็บไซต์ที่ปลอดภัย และเชื่อถือได้
- 2) ตรวจสอบข่าวและข้อมูลปลอมเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ที่มีการแชร์ในโซเชียลมีเดียได้
- 3) ระบุสาเหตุ, การติดต่อ, การป้องกัน และการดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากโรคโควิด-19 รวมทั้งตัดสินใจเรื่องการรับวัคซีนต้านโรคโควิด-19 ได้
- 4) เผยแพร่และสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันโรคโควิด-19 และข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพให้กับสมาชิกในเครือข่ายผู้เข้าร่วมกับเชื้อเอชไอวี

กลุ่มเป้าหมาย อาสาสมัครผู้เข้าร่วมกับเชื้อเอชไอวี ที่ใช้อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือคอมพิวเตอร์ มีระดับการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา จนถึงปริญญาตรี จำนวนรุ่นละประมาณ 20 คน

คุณสมบัติที่จำเป็นของผู้รับการอบรม เป็นผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจากสมาร์ตโฟนอยู่แล้ว

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

วิธีการอบรม บรรยาย ประกอบการฝึกปฏิบัติ โดยใช้กรณีศึกษาและเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

วิทยากร/กระบวนกร (facilitator) เป็นผู้มีความรู้เรื่องโรคโควิด-19 และมีความรอบรู้พื้นฐานเรื่องดิจิทัลเทคโนโลยี

วัสดุอุปกรณ์ ผู้เข้าอบรมมีสมาร์ตโฟนที่มีแบตเตอรี่เพียงพอที่จะใช้งานได้ต่อเนื่อง สถานที่อบรมมี wifi สัญญาณเสถียร ผู้จัดการอบรมมี Line account หรืออีเมล ของผู้เข้าอบรม ก่อนเริ่มการอบรม เนื่องจากต้องมีการส่งลิงค์สำหรับการทำแบบทดสอบออนไลน์ และฝึกปฏิบัติ

การประเมินผล

1. ทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม
2. คำถาม และการแสดงความคิดเห็นระหว่างและหลังการอบรม
3. จำนวนผู้เข้าร่วมการอบรม ที่เข้าเป็นสมาชิกในกลุ่มไลน์ จิตอาสา...รู้ทันโควิด

เนื้อหา ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ ความรู้และทักษะที่จำเป็นเพื่อการใช้อินเทอร์เน็ต และ ความรู้เกี่ยวกับ โควิด-19 ในผู้เข้าร่วมกับเชื้อเอชไอวี

1) ความรู้และทักษะที่จำเป็นเพื่อการใช้อินเทอร์เน็ต

- (1) ทักษะเกี่ยวกับการแสดงตัวตนเมื่อใช้อินเทอร์เน็ต ควรแสดงตัวตนหรือเปิดเผยข้อมูลตัวเองแค่ไหน เวลาใช้อินเทอร์เน็ต และการลดความเสี่ยงต่อการถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว
- (2) ทักษะการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม คือสามารถจัดสรรเวลาการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม รับรู้ว่าการใช้อินเทอร์เน็ตส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจของตนเองและต่อผู้อื่นอย่างไร
- (3) ทักษะการจัดการความปลอดภัยเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต เข้าใจภัยคุกคามที่เป็นอันตรายต่อ ข้อมูลส่วนตัว ต่อระบบและอุปกรณ์ รู้จักวิธีหรือเครื่องมือเบื้องต้นที่จะช่วยป้องกัน และรับมือกับภัยคุกคามได้
- (4) ทักษะรู้เท่าทันดิจิทัล คือสามารถค้นหา เลือกใช้ข้อมูลที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ และแชร์เนื้อหาได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายและจริยธรรมที่ดี
- (5) ทักษะในการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต สร้างปฏิสัมพันธ์ รู้ผลกระทบและรู้การจัดการร่องรอยทางดิจิทัลทั้งทางบวกและทางลบ

2) ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับโควิด-19 สำหรับผู้เข้าร่วมกับเชื้อเอชไอวี

- 2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโควิด-19
- 2.2 โควิด-19 และผู้เข้าร่วมกับเชื้อเอชไอวี
- 2.3 วัคซีนต้านโควิด-19 และผู้เข้าร่วมกับเชื้อเอชไอวี

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรการอบรม

ระยะเวลา	ลำดับที่-หัวข้อ	วิธีการ
30 นาที	1.แนะนำการอบรม 2.แนะนำผู้ร่วมอบรม 3. Pre-test ความรู้เรื่องโรคโควิด-19 (10 นาที)	-ชี้แจงและดำเนินการโดยกระบวนการ -ใช้แบบทดสอบออนไลน์
45 นาที	4. ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับโควิด-19 สำหรับผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี	-บรรยาย และใช้แนวทางการเรียนรู้การตั้งคำถาม
60 นาที	5. ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร...ให้รู้ทันโรค โควิด-19	-บรรยายโดยใช้สไลด์ และวิดีโอ ฝึกหัดปฏิบัติการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตรวจสอบข่าวปลอมเกี่ยวกับโรคโควิด-19
45 นาที	6. Post-test และเฉลย, ประเมินผล การอบรมโดยผู้เข้าอบรม และการเข้า ร่วมไลน์กลุ่ม จิตอาสา...รู้ทันโควิด	-ใช้แบบทดสอบออนไลน์ -ใช้แบบประเมินผลการอบรมออนไลน์

1. แนะนำการอบรม

กระบวนการ (facilitator) แนะนำความเป็นมาและความจำเป็นในการอบรม ความสำคัญที่อาสาสมัครผู้ร่วมกับเชื้อจำเป็นต้องมีทักษะการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อรับ, ค้นหาและตรวจสอบข้อมูลที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับโรคอุบัติใหม่เช่นโรคโควิด วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และการประเมินผลการอบรม และการติดตามหลังการอบรม

2. แนะนำผู้ร่วมอบรม

- กระบวนกร แนะนำตัวและทีมงาน
- ผู้ร่วมประชุมแนะนำตัว ให้ข้อมูลระยะเวลาการเป็นอาสาสมัคร และประสบการณ์กับโรคโควิด-19 (ผู้ป่วย, ผู้สัมผัสผู้ป่วย, การรับวัคซีนต้านโควิด)
- กระบวนกร แนะนำ wifi และรหัส ที่ผู้เข้าอบรมสามารถใช้ตลอดการอบรม สอบถามเพื่อให้มั่นใจว่าสมาร์ทโฟนมีพลังงานเพียงพอ

3. Pre-test ความรู้เรื่องโรคโควิด-19 (10 นาที)

กระบวนการ อธิบายถึงแบบทดสอบว่าประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว มีเวลา 10 นาที แสดงตัวอย่างวิธีการเข้าสู่การทำแบบทดสอบออนไลน์ และการทราบผลการทดสอบหลังจากทำแบบทดสอบเสร็จ หลังจากผู้เข้าร่วมอบรมเข้าใจแล้ว กระบวนกรทำการส่งลิงค์แบบทดสอบให้ผู้เข้ารับการอบรม .

แบบทดสอบความรู้
เรื่องโรคโควิด-19
สำหรับอาสาสมัคร

COVID 19

แบบทดสอบความรู้เรื่องโรคโควิด-19 สำหรับอาสาสมัคร

แบบทดสอบนี้มี 10 ข้อ มีเวลา 10 นาที ในแต่ละข้อให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. อาการใด ที่ไม่ใช่อาการที่พบบ่อยในคนไข้โควิด-19?

- ก. มองภาพไม่ชัด
- ข. ไอ
- ค. เหนื่อยอ่อนเพลีย
- ง. มีไข้
- จ. ไม่รับกลิ่น ไม่รู้รส

2. โควิด-19 มีวิธีติดต่อกันได้เหมือนกับโรคเอดส์

- ก. ผิด
- ข. ถูก

3. เจลแอลกอฮอล์ ล้างมือจะต้องมีสัดส่วนของแอลกอฮอล์อย่างน้อยที่สุดกี่เปอร์เซ็นต์ จึงจะสามารถฆ่าเชื้อไวรัสโควิด-19 และเชื้อโรคอื่นได้

- ก. 30%
- ข. 45%
- ค. 70%
- ง. 80%

4. หากรู้ตัวว่าเราไปสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยโควิด-19 และยังไม่รู้ว่าเราจะติดโควิดหรือไม่ ควรจะทำอย่างไร

- ก. ควรเว้นระยะห่างจากคนอื่น 1-2 เมตร
- ข. ควรอยู่ในห้องแยกโรคของโรงพยาบาล
- ค. ควรกักตัวเอง
- ง. ถูกทุกข้อ

5. ในขณะที่มีการระบาดของโรคโควิด-19 การฉลองวันเกิดถือว่าปลอดภัย?

- ก. กินอาหารเฉพาะกับญาติเท่านั้น
- ข. จัดปาร์ตี้ผ่านไลน์ หรือเฟสบุ๊ก
- ค. จัดปาร์ตี้ที่บ้าน เชิญเฉพาะเพื่อนที่สนิทจริงๆ เท่านั้น
- ง. ข้อ ก และ ข.

6. ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ประมาณ 80% ไม่มีอาการ หรือมีอาการน้อยมาก

- ก. ผิด
- ข. ถูก

7. ข้อใดถูก เกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี และการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19

- ก. ผู้ติดเชื้อเอชไอวีทุกคน ไม่ว่า CD-4 (ซีดี 4) เท่าไร ฉีดวัคซีนได้ทันที
- ข. ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ควรงดการกินยาต้านไวรัส ในวันที่จะฉีดวัคซีน เพราะจะทำให้แพ้วัคซีนรุนแรง
- ค. ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ที่กินยาต้านสม่ำเสมอและมีสุขภาพคงที่ ควรฉีดวัคซีน
- ง. ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ไม่ต้องฉีดวัคซีน เพราะยาต้านไวรัสโรคเอดส์ ก็สามารถต้านไวรัสโรคโควิด-19 ได้

8. ฉีดแอลกอฮอล์ใส่หน้ากากอนามัยแล้วนำมาใช้ต่อได้

- ก. ผิด
- ข. ถูก

9. ข้อใดถูก เกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19

- ก. คนที่แพ้อาหาร ไม่ควรฉีดวัคซีน เพราะจะแพ้วัคซีนได้
- ข. ฉีดวัคซีนแล้ว มีไข้ ปวดเมื่อยตามตัว คืออาการ แพ้วัคซีน
- ค. ผู้สูงอายุและผู้มีโรคประจำตัว เช่น เบาหวาน ความดัน โรคหัวใจ นอนติดเตียง ควรฉีดวัคซีน
- ง. ผู้สูงอายุ ที่อยู่บ้านทั้งวัน มีลูกหลานดูแลหลายคน ไม่ต้องฉีดวัคซีน เพราะไม่มีความเสี่ยง

10. ข้อใด ไม่ใช่ วิธีการป้องกันโรคโควิด-19?

- ก. ล้างมือด้วยสบู่ หรือน้ำยาล้างจาน หรือผงซักฟอก อย่างน้อย 20 วินาที
- ข. สวมหน้ากากอนามัย หรือหน้ากากผ้า เมื่อออกนอกบ้าน หรือเมื่อต้องพบเพื่อนบ้านที่มาหาที่บ้าน
- ค. กินวิตามินซี กระจายขาว และยาฟ้าทะลายโจร
- ง. สวมหน้ากาก 2 ชั้น ไปร่วมชุมนุมที่ให้ผู้ชุมนุมยืนห่างกันอย่างน้อย 1-2 เมตร

4. ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับโควิด-19 สำหรับผู้เข้าร่วมกับเชื้อเอชไอวี

- กระบวนการ เกริ่นนำว่าโรคโควิด-19 เป็นโรคเกิดใหม่ ความรู้ที่นำเสนอในการอบรมนี้ที่เกี่ยวกับผู้เข้าร่วมกับเชื้อเอชไอวี ณ เดือนสิงหาคม 2564 เป็นข้อมูลที่ยังต้องการงานวิจัยเพิ่มหรือยังเป็นความรู้ที่ยังมีการเปลี่ยนแปลงได้
- กระบวนการ นำเสนอสไลด์ และพยายามกระตุ้นให้ผู้ร่วมอบรมตอบคำถามก่อนที่จะนำเสนอคำตอบ

โรคโควิด-19

โรคโควิด-19 หรือเรียกสั้นๆ ว่าโรคโควิด เป็นโรคติดต่อทางเดินหายใจเกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนา (SARS CoV 2) ซึ่งเป็นเชื้อไวรัสตัวใหม่ที่สามารถออกฤทธิ์ทำลายระบบทางเดินหายใจอย่างเฉียบพลันและรุนแรง เลข 19 มีที่มาจากพบผู้ป่วยเป็นครั้งแรกในปลายปี ค.ศ. 2019

อาการ

- อาการจะแตกต่างกันไประหว่างบุคคล อาการที่พบได้บ่อยได้แก่ มีไข้, เจ็บคอ, ไอ, อ่อนเพลีย รู้สึกเหนื่อย, ปวดศีรษะ, ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ, ท้องเสีย, ไม่ได้กลิ่น
- บางรายมีอาการรุนแรงหลังจากผ่านไป 1 สัปดาห์ อาจเริ่มมีอาการหายใจลำบากและปอดบวม และมีอาการผิดปกติที่ตับ ไต และปอดถูกทำลายจนเสียชีวิต
- บางรายเกิดอาการโควิดแบบเรื้อรัง มีอาการอ่อนเพลีย กล้ามเนื้ออ่อนแรง มีปัญหาการนอน การตัดสินใจ และปัญหาความจำ

การติดต่อ

- โรคโควิดติดต่อกันง่ายมาก คนที่มีเชื้อโควิดอาจมีอาการหรือไม่มีอาการก็ได้ แต่สามารถแพร่เชื้อไปให้คนที่อยู่ใกล้ชิดโดยการไอ การจาม การพูดหรือการหายใจซึ่งมีละอองฝอยที่มีเชื้อฟุ้งกระจายในอากาศ และผู้ที่อยู่ใกล้ชิดรับเอาเชื้อเข้าสู่ร่างกายทางจมูก ทางปากและทางตา
- หลังจากรับเชื้อเข้าไป เชื้อจะมีระยะฟักตัว 2-14 วัน ระยะฟักตัวเฉลี่ย ประมาณ 5 วัน เป็นที่มาของการกักตัว 14 วัน หากคนที่ใกล้ชิดติดเชื้อโควิด ก็มีโอกาที่จะตรวจพบเชื้อได้ในระยะเวลาดังกล่าวนับจากวันที่ไปใกล้ชิดผู้ป่วยโควิด

การตอบสนองของภูมิคุ้มกันร่างกายต่อโรคโควิด-19

- หากเราติดเชื้อโควิด ภูมิคุ้มกันของร่างกายจะพยายามต่อสู้และจัดการกับโรค
- โดยทั่วไปภูมิคุ้มกันร่างกายประกอบด้วยเซลล์, เนื้อเยื่อและอวัยวะจะสู้กับเชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรคติดเชื้อและโรคอื่น เช่นผิวหนังของคนจะเป็นด่านแรกที่ป้องกันไม่ให้เชื้อโรคเจาะเข้าสู่ร่างกาย เซลล์ซึ่งอยู่ในระบบทางเดินอาหารก็จะช่วยปกป้องอันตรายจากเชื้อแบคทีเรีย เชื้อไวรัส หรือเชื้อโรคตัวอื่น.
- เซลล์เม็ดเลือดขาวจะพยายามทำลายสิ่งแปลกปลอมที่เข้ามาในร่างกาย เซลล์เม็ดเลือดขาวบางตัวสามารถจดจำเชื้อโรคที่เคยต่อสู้ด้วยและพัฒนาภูมิคุ้มกันสำหรับต่อต้านเชื้อโรคในอนาคต
- ระบบภูมิคุ้มกันของเราอาจตอบสนองกับเชื้อโรคโดยทำให้เกิดอักเสบ บวมแดงและความร้อนเพื่อจะช่วยกำจัดเชื้อโรคและเพื่อทำให้หายจากโรค แต่การอักเสบก็ทำลายร่างกายของคนได้ เช่นบางคนที่ป่วยเป็นโรคโควิด ปอดถูกทำลายจากกระบวนการอักเสบ บางคนเกิดภาวะภูมิคุ้มกันตอบสนองอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นภาวะที่อันตรายมากเพิ่มความเสี่ยงต่อการเสียชีวิต การฉีดวัคซีนเป็นการสอนให้ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเรารู้วิธีการต่อสู้กับเชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรค เมื่อได้วัคซีนเฉพาะเจาะจงกับเชื้อ เซลล์เม็ดเลือดขาวจะพัฒนาภูมิคุ้มกันต่อเชื้อตัวนั้น เมื่อร่างกายสัมผัสเชื้อโรคนั้น ภูมิคุ้มกันจะจดจำและทำลายเชื้อได้

การป้องกันโรคโควิด-19

- รักษาระยะห่างจากผู้อื่นอย่างน้อย 1 เมตร (หรือระยะกางแขนออกสองข้าง) แม้ว่าผู้หนึ่งจะไม่ได้ป่วยก็ตาม
- สวมหน้ากากอนามัยในที่สาธารณะ โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในพื้นที่ปิดหรือเว้นระยะห่างไม่ได้
- หลีกเลี่ยงพื้นที่ปิด พยายามอยู่ในพื้นที่เปิดโล่ง อากาศถ่ายเทสะดวก เปิดหน้าต่างเมื่ออยู่ในพื้นที่ปิด
- ล้างมือบ่อยๆ โดยใช้สบู่และน้ำ ล้างให้ทั่วถึงนานอย่างน้อย 20 วินาที, หรือใช้แอลกอฮอล์ หรือเจลล้างมือที่มีส่วนผสมหลักเป็นแอลกอฮอล์
- ฉีดวัคซีนต้านโรคโควิด-19
- ปิดจมูกและปากด้วยข้อพับด้านในข้อศอกหรือกระดาษชำระเมื่อไอหรือจาม
- เมื่อรู้สึกไม่สบายมีไข้ เจ็บคอ ไอ ควรเก็บตัวอยู่บ้าน

โรคโควิด-19 และผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี (ข้อมูล ณ วันที่ 25 สิงหาคม 2564)

- การติดเชื้อเอชไอวี เพิ่มความเสี่ยงขั้นเล็กน้อยต่อการเสียชีวิตจากโรคโควิด
- ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีที่มีปัญหาสุขภาพอื่นร่วม เช่น อ้วน, เบาหวานที่ควบคุมน้ำตาลในเลือดไม่ได้, ความดันโลหิตสูง เพิ่มความเสี่ยงต่อการเสียชีวิต
- ปัจจัยเสี่ยงต่อการเสียชีวิตจากโรคโควิด ที่สำคัญที่สุดคือ สูงอายุ, ผู้ได้รับการปลูกถ่ายอวัยวะ และผู้ที่เพิ่งตรวจพบว่าเป็นมะเร็งในเลือด
- วัคซีนมีความปลอดภัย มีประสิทธิภาพในการป้องกันการป่วยหนักและการเสียชีวิตจากโรคโควิด ในผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีไม่แตกต่างจากประชาชนอื่น
- ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี ที่มีค่า CD4 ต่ำกว่า 50 หรือที่ป่วยเป็นโรคติดเชื้อฉวยโอกาสอื่นในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา อาจใช้ต้องมาตรการพิเศษอื่นเพื่อป้องกันการติดเชื้อโรคโควิด

คำถาม ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี จะป้องกันตัวเองจากโรคโควิด ได้อย่างไร?

คำตอบ ป้องกันโรคโควิดโดยตรงได้ดังนี้

- ต้องกินยาต้านไวรัสเอชไอวีอย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่ทำให้ภูมิคุ้มกันแข็งแรง
- รับประทานให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้
- สวมหน้ากากครอบจมูกและปาก
- พยายามอยู่ห่างจากคนอื่นที่ไม่ได้อยู่อาศัยกับเราอย่างน้อย 2 เมตร
- หลีกเลี่ยงที่มีคนหนาแน่น ที่แคบ ที่ไม่มีอากาศถ่ายเท
- ล้างมือด้วยสบู่บ่อยๆ

ป้องกันโรคโควิด โดยปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดี เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันตามธรรมชาติ ดังนี้

- กินอาหารที่มีประโยชน์ ให้ได้สารอาหารครบ
- นอนหลับพักผ่อนอย่างน้อย 8 ชั่วโมง
- พยายามหลีกเลี่ยงหรือลดความเครียดให้มากที่สุด
- ออกกำลังกายเป็นประจำ
- งดบุหรี่ หลีกเลี่ยงการดื่มแอลกอฮอล์และสารเสพติด

คำถาม ยาต้านไวรัสเอชไอวี ใช้เป็นยารักษาโรคโควิด ได้หรือไม่?

คำตอบ ถึงแม้โรคเอดส์ และโรคโควิด มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัส แต่เป็นไวรัสคนละตัว ดังนั้นยาต้านไวรัสเอชไอวี จึงไม่สามารถใช้รักษาโรคโควิดได้

ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี มักจะกังวลและมีคำถามเกี่ยวกับความรุนแรงของโรคโควิด-19 และความปลอดภัยในการฉีดวัคซีน

คำถาม ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี เสี่ยงต่อการป่วยหนักและเสียชีวิตเมื่อติดเชื้อโควิดหรือไม่?

คำตอบ

- องค์การอนามัยโลกรายงานว่าผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีมีความเสี่ยงที่จะป่วยหนักและเสียชีวิตหากติดเชื้อโควิด มากกว่าผู้ที่ไม่ได้ติดเชื้อเอชไอวีถึง 30%
- ประมาณ 23.1% หรือ 1 ใน 4 ของผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีที่รักษาโรคโควิดในโรงพยาบาล เสียชีวิต
- ปัจจัยอื่นที่ทำให้เสี่ยงต่อการป่วยหนักและเสียชีวิตคือ ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีสูงอายุ, มีโรคแทรกซ้อนอื่นร่วมกับเอชไอวีเช่นเบาหวาน, ความดันโลหิตสูง, และตั้งครรภ์
- เพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อโควิด ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี ควรได้รับวัคซีน และป้องกันโดยวิธีอื่นๆร่วมด้วย คือ เว้นระยะห่าง, สวมหน้ากาก ล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์บ่อยๆ

ถาม-ตอบ เกี่ยวกับวัคซีนโรคโควิด-19

คำถาม วัคซีนโรคโควิด-19 ปลอดภัยสำหรับผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีหรือไม่

คำตอบ วัคซีนที่องค์การอนามัยโลกรับรอง ถือว่ามีความปลอดภัยสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพราะ

- องค์การอนามัยโลกมีมาตรฐานการรับรองวัคซีนที่เข้มงวด และมีการติดตามอย่างต่อเนื่องเรื่องความปลอดภัยหลังการฉีดวัคซีน
- วัคซีนทุกชนิด ไม่ใช่เชื้อไวรัสที่มีชีวิต จึงเป็นไปไม่ได้ที่วัคซีนจะทำให้เกิดการแบ่งตัวไวรัสในร่างกาย
- ก่อนจะนำวัคซีนมาใช้กับประชาชนทั่วไป มีการทดลองฉีดให้อาสาสมัครหลายกลุ่มอายุเน้นมีคน มีผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีจำนวนหนึ่งรวมอยู่ด้วย พบว่าความปลอดภัยในการฉีดวัคซีนของผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี ไม่แตกต่างจากคนทั่วไป

คำถาม วัคซีนช่วยอะไร มีประสิทธิภาพในผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีหรือไม่?

คำตอบ

- วัคซีนช่วยป้องกันการป่วยหนัก
- วัคซีนช่วยสร้างภูมิต้านทานโรคให้กับร่างกาย เสมือนเป็นกำแพงกันเชื้อโรค
- วัคซีนช่วยกระตุ้นภูมิธรรมชาติของร่างกาย
- ในทางทฤษฎี เชื่อว่าหากผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี มีระดับ CD4 ต่ำมาก วัคซีนจะสร้างภูมิต้านทานโรคได้น้อย หรือมีประสิทธิภาพต่ำ

คำถาม วัคซีนจะออกฤทธิ์ ส่งผลต่อยาต้านไวรัสที่ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีกินเป็นประจำหรือไม่

คำตอบ ไม่มีผล เพราะวัคซีนไม่ได้ทำปฏิกิริยากับยาต้านไวรัส ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี ต้องกินยาต้านไวรัสตามปกติ ห้ามหยุดยา เพราะการหยุดยาเป็นการเพิ่มความเสี่ยงต่อโรคติดเชื้อฉวยโอกาสอื่นรวมทั้งเสี่ยงต่อการป่วยรุนแรงจากโรคโควิดด้วย

คำถาม หลังจากฉีดวัคซีน ภูมิคุ้มกันจะอยู่นานเท่าไร ต้องฉีดวัคซีนเข็มต่อไปเพื่อกระตุ้นภูมิเมื่อไร?

คำตอบ ยังไม่มีคำตอบชัดเจน ยังคงต้องเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

คำถาม โรคเอดส์เกิดจากเชื้อไวรัส พบมานาน 40 ปีแล้ว ทำไมยังพัฒนาวัคซีนไม่สำเร็จ ในขณะที่โรคโควิดซึ่งก็เกิดจากเชื้อไวรัสเพิ่งเกิดใหม่ แต่ทำไมจึงมีวัคซีนใช้ได้แล้ว?

คำตอบ ไวรัสเอชไอวีที่ทำให้เกิดโรคเอดส์แตกต่างจากไวรัสโคโรนาที่ทำให้เกิดโรคโควิดอย่างมาก ไวรัสโรคโควิดจะอยู่ในร่างกายเพียงไม่กี่สัปดาห์ ในขณะที่ไวรัสเอชไอวี จะเกาะติดอยู่กับร่างกายยาวนานมาก มีความซับซ้อนมากส่งผลกระทบต่อระบบภูมิคุ้มกัน ทำให้การพัฒนาวัคซีนมีความยากกว่ามาก

คำถาม ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี ที่เคยป่วยเป็นโรคโควิดแล้ว ร่างกายน่าจะยังมีภูมิต้านทานโรคโควิดอยู่ ต้องฉีดวัคซีนหรือไม่

คำตอบ ควรฉีดวัคซีน เพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันไม่ให้อาการรุนแรงหรือเสียชีวิต โดยสามารถฉีดวัคซีนได้ทันทีที่ร่างกายแข็งแรงฟื้นตัวจากการป่วยเป็นปกติ อย่างช้าควรฉีดภายใน 90 วันหลังจากป่วย

คำถาม ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี จะป้องกันตัวเองจากโรคโควิด ได้อย่างไร?

คำตอบ ป้องกันโรคโควิดโดยตรงได้ดังนี้

- ต้องกินยาต้านไวรัสเอชไอวีอย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่ทำให้ภูมิคุ้มกันแข็งแรง
- รับประทานให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้
- สวมหน้ากากครอบจมูกและปาก
- พยายามอยู่ห่างจากคนอื่นที่ไม่ได้อยู่อาศัยกับเราอย่างน้อย 2 เมตร
- หลีกเลี่ยงที่มีคนหนาแน่น ที่แคบ ที่ไม่มีอากาศถ่ายเท
- ล้างมือด้วยสบู่บ่อยๆ

ป้องกันโรคโควิด โดยปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดี เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านสาธารณสุข ดังนี้

- กินอาหารที่มีประโยชน์ ให้ได้สารอาหารครบ
- นอนหลับพักผ่อนอย่างน้อย 8 ชั่วโมง
- พยายามหลีกเลี่ยงหรือลดความเครียดให้มากที่สุด
- ออกกำลังกายเป็นประจำ
- งดบุหรี่ หลีกเลี่ยงการดื่มแอลกอฮอล์และสารเสพติด

คำถาม ยาต้านไวรัสเอชไอวี ใช้เป็นยารักษาโรคโควิด ได้หรือไม่?

คำตอบ ถึงแม้โรคเอดส์ และโรคโควิด มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัส แต่เป็นไวรัสคนละตัว ดังนั้นยาต้านไวรัสเอชไอวี จึงไม่สามารถใช้รักษาโรคโควิดได้

เรื่องสำคัญที่ต้องรู้ 2 ข้อ เกี่ยวกับวัคซีนสู้โรคโควิด-19

ข้อที่ 1 วัคซีนมีความปลอดภัย

- นักวิทยาศาสตร์พัฒนาวัคซีนด้วยความระมัดระวังมาก ได้ผ่านการทดลองใช้กับคนหลายกลุ่มอายุนับหมื่นคน เพื่อความมั่นใจเรื่องความปลอดภัยก่อนจะนำมาใช้กับประชาชนทั่วไป
- องค์การอนามัยโลกมีมาตรฐานการรับรองวัคซีนที่เข้มงวด และมีการติดตามอย่างต่อเนื่องเรื่องความปลอดภัยหลังการฉีดวัคซีน

ข้อที่ 2 วัคซีนป้องกันการป่วยหนัก

- วัคซีนช่วยสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้กับร่างกาย เสมือนเป็นกำแพงกันเชื้อโรค
- วัคซีนช่วยกระตุ้นภูมิธรรมชาติ
- วัคซีนช่วยลดความเสี่ยงที่จะป่วยหนัก

5. ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร ... ให้รู้ทันโรคโควิด-19?

กระบวนการ นำเข้าสู่บทเรียนโดยขอให้ผู้เข้าอบรม นำสมาร์ทโฟนขึ้นมา ถามคำถามกระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในการตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น ใช้เวลาในการอภิปรายหัวข้อต่อไปนี ประมาณ 10-15 นาที

1. ใช้แอปพลิเคชันอะไรบ้าง ใช้อีเมลหรือไม่
2. ใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อหาข้อมูลหรือไม่ ค้นหาวางไร
3. มีวิธีการกรองข้อมูลอย่างไร ว่าเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ หรือเป็นข้อมูลปลอม ที่เรียกว่า เฟคนิวส์ (fake news)

5.1 ความปลอดภัยในการใช้สมาร์ทโฟน

กระบวนการ นำให้เข้าสู่บทเรียนโดยการตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมร่วมแสดงความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้สมาร์ทโฟน จากนั้นเสนอเนื้อหา ต่อไปนี้โดยอภิปรายทีละข้อ ให้เกิดความมั่นใจว่า ทุกคนเข้าใจและปฏิบัติได้ทุกข้อ

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) แนะนำวิธีง่ายๆในการใช้มือถือ อย่างมั่นคงปลอดภัยดังนี้

1. ควบคุมแลมือถืออย่างใกล้ชิด ไม่วางไว้ตามที่ต่างๆ
2. ควรตั้งค่าการล็อกเมื่อไม่ใช้งาน
3. ควรสำรองข้อมูลไว้ในแหล่งอื่นที่ปลอดภัย
4. เก็บเฉพาะข้อมูลที่จำเป็นในมือถือ
5. ปิดโหมดการเชื่อมต่อบลูทูธ (Bluetooth) หรือหลีกเลี่ยงการเชื่อมต่อบลูทูธ จากแหล่งที่ไม่รู้จัก
6. เมื่อมือถือสูญหาย ต้องแจ้งผู้ให้บริการต่างๆ
7. ติดตั้งโปรแกรมในเครื่องเท่าที่จำเป็นและจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ
8. ก่อนจะคลิกลิงค์ทุกครั้ง ควรพิจารณาให้ดี
9. อัปเดตระบบปฏิบัติการหรือโปรแกรมบนมือถือให้เป็นปัจจุบันสม่ำเสมอ

5.2 ความปลอดภัยในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

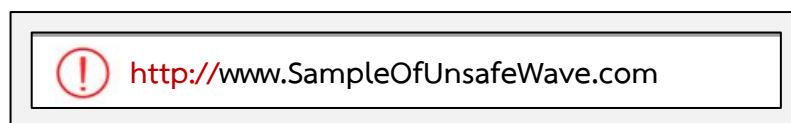
อินเทอร์เน็ต หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า เน็ต คือระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เกิดจากการรวมตัวกันของหลายเครือข่ายย่อยทั้งจากหน่วยงานองค์กรต่างๆ และจากบุคคล เมื่อเราค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เช่น ใช้กูเกิล หรือคลิกที่ลิ้งค์ที่ได้รับแชร์ เราจะรู้ได้ว่าเว็บที่เราเข้าอันตรายหรือไม่ มีข้อเสนอแนะต่อไปนี้

สังเกตที่อยู่ของเว็บซึ่งมักจะปรากฏ อยู่บนสุดของจอมือถือ เรียกว่า URL คือที่อยู่ของเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ต

- หากพบเครื่องหมายลูกกุญแจ และที่อยู่ตั้งต้น คือ <https://www> ถือว่าเป็นเว็บที่มีความปลอดภัยสูง มีการเข้ารหัสเพื่อไม่ให้เกิดการโจรกรรมข้อมูล และให้ความเป็นส่วนตัวมากกว่า http โดย https นิยมใช้กันแพร่หลายมากในปัจจุบันสำหรับผู้ที่ต้องการให้เว็บตนเองมีความปลอดภัยสูง

- หากพบเครื่องหมายตกใจ ! และที่อยู่เว็บตั้งต้น คือ <http://www> (ไม่มี S ต่อท้ายตัว p) ควรระวัง อาจมีผู้อื่นเข้ามาดูข้อมูล หรือทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้

- หากพบเครื่องหมายตกใจ อยู่ในกรอบสามเหลี่ยม พร้อมตัวอักษร **Not secure** หมายความว่า เป็นเว็บที่ไม่ปลอดภัยหรืออันตราย สามารถสร้างความเสียหายได้ ไม่ควรใช้งานหรือป้อนข้อมูลอะไรแก่เว็บไซต์นี้

5.3 รู้ทันข่าวปลอมเกี่ยวกับโรคโควิด-19 และผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี

นับตั้งแต่การระบาดของโรคโควิด-19 มีการเผยแพร่ แชร์ข่าวและข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง หรือที่เรียกว่า “เฟคนิวส์” (fake news) อย่างกว้างขวางทั่วโลก การเผยแพร่ข่าวปลอม มีทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ อาสาสมัครควรเข้าใจถึง ผลกระทบของข่าวปลอม ควรมีทักษะในการสังเกตข่าวปลอม และเป็นผู้ร่วมเผยแพร่ ข้อมูลที่ถูกต้องให้แก่เครือข่ายผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี

สาเหตุที่คนเชื่อข่าวปลอม

ให้ผู้เข้าอบรมชมวิดีโอทัศน์ ต่อไปนี้พร้อมกัน

ชัวร์ก่อนแชร์ FACT CHECK EXPERT : ตัวอย่างสาเหตุที่เราเชื่อและแชร์ข่าวปลอม

https://www.youtube.com/watch?v=X2H_n7MK2tE

หลังชมวิดีโอทัศน์ ภาระบบนกร สรุปสาเหตุที่ทำให้คนเชื่อและแชร์ข่าวปลอม และสอบถามผู้เข้าอบรมว่ามีผู้ใด ที่ตรงกับวิดีโอทัศน์บ้าง

สาเหตุที่ทำให้คนเชื่อและแชร์ข่าวปลอม

1. เชื่อมั่นในคนที่เผยแพร่ข้อมูล ขาดการตรวจสอบ จะเชื่อมากขึ้นหากมีผู้อ่าน หรือผู้กดไลค์กดแชร์ มาก และจะมีแนวโน้มแชร์ตาม
2. ข่าวปลอมมักใช้การพาดหัวหรือรูปภาพที่สร้างอารมณ์และทำให้เกิดความตื่นเต้น
3. ข่าวปลอมมีลักษณะเหมือนข่าวจริงยิ่งขึ้น มีการแต่งภาพประกอบ ให้ดูเหมือนของจริง น่าเชื่อถือ
4. การอ่านเร็ว อ่านข้าม อ่านไม่ต่อเนื่อง เลือกอ่านแต่ประโยคที่น่าสนใจ

ผลกระทบของข่าวปลอม

- ผู้รับเกิดความตระหนกตกใจ ตัดสินใจผิดพลาด เป็นอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพ เช่นการแชร์ข้อมูลให้กินอาหารหรือสมุนไพร หรือใช้วิธีต่างๆ ที่ไม่มีงานวิจัยรองรับ และปฏิเสธการป้องกันโรคโควิด
- บุคคลหรือองค์กรที่ถูกแอบอ้างได้รับความเสียหาย เช่นการปลอมข่าวว่ามาจากอาจารย์แพทย์ ของมหาวิทยาลัยชั้นนำ
- ทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคม เช่นการโยนเรื่องการจัดการวัคซีนกับประเด็นทางการเมือง

วิธีสังเกตข่าวปลอมออนไลน์ (<https://www.etcha.or.th/th/Useful-Resource/knowledge-sharing/articles/IFBL/FakeNews.aspx>)

1. ดูความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์ที่เผยแพร่ข่าว หากเป็นเว็บไซต์ข่าวที่มีจำนวนหน้าน้อย ไม่ระบุข้อมูลเพื่อการติดต่อ มีความเป็นไปได้ว่า เป็นเว็บไซต์ที่ถูกสร้างเพื่อเผยแพร่ข่าวปลอม
2. ตรวจสอบว่ามีเว็บไซต์หรือแหล่งข่าวอื่นที่เผยแพร่ข่าวเดียวกันหรือไม่ หากพบเพียงแหล่งข่าวเดียว อาจเป็นไปได้ว่าเป็นข่าวที่ไม่น่าเชื่อถือ
3. สอบถามบนเว็บบอร์ดหรือติดต่อสำนักข่าวที่น่าเชื่อถือ ให้ช่วยตรวจสอบ
4. ข่าวปลอมมักจะใส่ภาพจากข่าวเก่าบ่อยๆ เพื่อให้ดูน่าเชื่อถือ อาจตรวจสอบกับการค้นรูปภาพโดยกูเกิ้ล (Google Reverse Image Search)
5. ตรวจสอบโดยการนำชื่อข่าว หรือเนื้อความในข่าวมาค้นหาใน Google อาจพบเว็บไซต์แจ้งเตือนว่าข่าวดังกล่าวเป็นข่าวปลอมหรือวันที่เผยแพร่ข่าว อาจพบว่าเป็นข่าวจริงแต่เผยแพร่แล้วเมื่ออดีต

วิธีประเมินคุณภาพของข้อมูลที่ได้รับ

เวลาได้รับแชร์ข้อมูลทางไลน์, เฟสบุ๊กหรือโดยช่องทางออนไลน์อื่นๆ เราสามารถประเมินคุณภาพของข้อมูลเบื้องต้น โดยพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับผู้เขียน, จุดมุ่งหมายของข้อมูล, ความน่าเชื่อถือของข้อมูล และความทันสมัยของข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้เขียนข้อมูลเป็นใคร
  - ผู้เขียน, องค์กรที่เขียนและเผยแพร่ข้อมูลเป็นใคร มีสปอนเซอร์หรือไม่
  - เป็นบุคคลหรือหน่วยงานที่น่าเชื่อถือหรือไม่ สามารถตรวจสอบภูมิหลังได้หรือไม่
  - มีชื่อเสียง เป็นที่นับถือของสังคมหรือไม่
  - มีโฆษณาที่เกี่ยวข้องกับข่าวหรือข้อมูลแทรกหรือไม่
2. ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอะไร
  - เพื่อเสนอข้อมูล หรือเพื่อเสนอความเห็น
  - มีอคติหรือไม่ พยายามให้ข้อมูลเอนเอียงไปทางใดทางหนึ่งหรือไม่
  - พยายามขายสินค้าหรือไม่ มีข้อความที่ปักชี้ชัดเจนหรือไม่
3. ข้อมูลน่าเชื่อถือหรือไม่
  - มีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่มาของข้อมูล หรือแหล่งอ้างอิงหรือไม่
  - สามารถตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งอื่นได้หรือไม่

4. ข้อมูลเป็นปัจจุบัน หรือทันสมัยหรือไม่

- เป็นข้อมูลใหม่หรือไม่
- หากเป็นเว็บไซต์ มีการทำเว็บให้เป็นปัจจุบันหรือไม่ ครั้งสุดท้ายที่เพิ่มเติมข้อมูลคือเมื่อไร

ข่าวปลอมเกี่ยวกับโรคโควิด สามารถตรวจสอบจากเว็บไซต์ ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และ

- ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
<https://www.antifakenewscenter.com/>
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. เซ็ค ชัวร์ แชร์ ค้นหาความจริงก่อนจะแชร์
<https://sure.oryor.com/>

ฝึกปฏิบัติ

ให้ผู้เรียนชมคลิปและสไลด์พร้อมกันทางจอกลาง จากนั้นใช้เวลา 5 นาที เพื่อหาคำตอบ กระบวนการกระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมตอบคำถาม

ข้อมูลที่มีการแชร์ในโซเชียล ต่อไปนี้เป็นข้อมูลจริงหรือไม่

1. คลิบเสียงของคุณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราช แนะนำว่าภูมิปัญญาไทยใช้ยาเขียวรักษาโรคหัด อีสุกอีใสซึ่งเป็นเชื้อไวรัสเหมือนกัน ได้ผลดี ดังนั้นจึงสามารถใช้รักษาโควิด-19 ได้ โดยยาเขียวออกฤทธิ์ขับความร้อนในร่างกาย โดยการขับเหงื่อและปัสสาวะออกมาซึ่งเชื้อไวรัสจะถูกขับออกมาด้วย
2. แพทย์ทั่วโลกออกคำเตือนเร่งด่วน ห้ามรับวัคซีนโควิด-19 เพราะอันตรายต่อร่างกาย

เฉลยข้อ 1

<https://www.antifakenewscenter.com/%e0%b8%82%e0%b9%88%e0%b8%b2%e0%b8%a7%e0%b8%9b%e0%b8%a5%e0%b8%ad%e0%b8%a1-%e0%b8%ad%e0%b8%a2%e0%b9%88%e0%b8%b2%e0%b9%81%e0%b8%8a%e0%b8%a3%e0%b9%8c-%e0%b8%84%e0%b8%a5%e0%b8%b4%e0%b8%9b%e0%b9%80%e0%b8%aa%e0%b8%b5%e0%b8%a2%e0%b8%87%e0%b8%ab%e0%b8%a1%e0%b8%ad%e0%b8%a8%e0%b8%b4%e0%b8%a3%e0%b8%b4%e0%b8%a3%e0%b8%b2%e0%b8%8a-%e0%b9%81%e0%b8%99%e0%b8%b0%e0%b8%99%e0%b8%b3%e0%b8%81%e0%b8%b4%e0%b8%99%e0%b8%a2%e0%b8%b2%e0%b9%80%e0%b8%82%e0%b8%b5%e0%b8%a2%e0%b8%a7-%e0%b9%80%e0%b8%9e%e0%b8%b7%e0%b9%88%e0%b8%ad%e0%b8%a3%e0%b8%b1%e0%b8%81%e0%b8%a9%e0%b8%b2%e0%b9%82%e0%b8%84%e0%b8%a7%e0%b8%b4%e0%b8%94-19/>

เฉลยข้อ 2

<https://www.antifakenewscenter.com/%e0%b8%82%e0%b9%88%e0%b8%b2%e0%b8%a7%e0%b8%9b%e0%b8%a5%e0%b8%ad%e0%b8%a1-%e0%b8%ad%e0%b8%a2%e0%b9%88%e0%b8%b2%e0%b9%81%e0%b8%8a%e0%b8%a3%e0%b9%8c-%e0%b9%81%e0%b8%9e%e0%b8%97%e0%b8%a2%e0%b9%8c%e0%b8%97%e0%b8%b1%e0%b9%88%e0%b8%a7%e0%b9%82%e0%b8%a5%e0%b8%81%e0%b8%ad%e0%b8%ad%e0%b8%81%e0%b8%84%e0%b8%b3%e0%b9%80%e0%b8%95%e0%b8%b7%e0%b8%ad%e0%b8%99%e0%b9%80%e0%b8%a3%e0%b9%88%e0%b8%87%e0%b8%94%e0%b9%88%e0%b8%a7%e0%b8%99-%e0%b8%ab%e0%b9%89%e0%b8%b2%e0%b8%a1%e0%b8%a3%e0%b8%b1%e0%b8%9a%e0%b8%a7%e0%b8%b1%e0%b8%84%e0%b8%8b%e0%b8%b5%e0%b8%99%e0%b9%82%e0%b8%84%e0%b8%a7%e0%b8%b4%e0%b8%94-19-%e0%b9%80%e0%b8%9e%e0%b8%a3%e0%b8%b2%e0%b8%b0%e0%b8%ad%e0%b8%b1%e0%b8%99%e0%b8%95%e0%b8%a3%e0%b8%b2%e0%b8%a2%e0%b8%95%e0%b9%88%e0%b8%ad%e0%b8%a3%e0%b9%88%e0%b8%b2%e0%b8%87%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%a2/>

3. หากท่านต้องการศึกษาเว็บไซต์ของธนาคารกรุงไทย เกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด-19 ท่านจะเลือกลิงค์ใด <http://www.kruthblth> หรือ <https://krungthai.com> เพราะอะไร

6. Post-test และเฉลย, ประเมินผลการอบรมโดยผู้เข้าอบรม

กระบวนการ ขอให้ผู้เข้าอบรมทุกคน ทดสอบความรู้ออนไลน์หลังการอบรม ตามลิงค์ที่ให้ โดยใช้เวลา 10 นาที ระหว่างที่รอประมวลผลการทดสอบ ก่อน-หลังการอบรม เพื่อรายงานให้ผู้เข้าอบรมทราบ กระบวนการขอให้ผู้เข้าอบรมร่วมประมวลผลการอบรม โดยใช้แบบทดสอบออนไลน์ และเฉลยแบบทดสอบ พร้อมทั้งตอบคำถามที่ผู้เข้าอบรมมีเกี่ยวกับโควิด-19 และเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต

6.1 เฉลยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 สำหรับอาสาสมัคร

1. อาการใด ที่ไม่ใช่อาการที่พบบ่อยในคนไข้โควิด-19?

ก. มองภาพไม่ชัด

ข. ไอ

ค. เหนื่อยอ่อนเพลีย

ง. มีไข้

จ. ไม่รับกลิ่น ไม่รู้รส

คำอธิบาย อาการโควิด-19 ที่พบบ่อยคือ มีไข้, ไอ, หายใจเหนื่อย, ปวดศีรษะ, ปวดกล้ามเนื้อ, เจ็บคอ, สูญเสียการได้กลิ่นและรส

2. โรคโควิด-19 มีวิธีติดต่อกันได้เหมือนกับโรคเอดส์

ก. ผิด

ข. ถูก

คำอธิบาย “โรคโควิด-19” เป็นโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ เกิดจากไวรัสโคโรนา ติดต่อกันจากคนสู่คนโดยการไอ จาม หรือสารคัดหลั่งที่ออกจากทางเดินหายใจ เชื้อ COVID-19 สามารถแพร่กระจายผ่านสิ่งของที่แปดเปื้อน เชื้อโควิดได้อยู่ได้นานหลายวันหากไม่มีการทำความสะอาด หากผู้อื่นเอามือสัมผัสเชื้อเข้าจมูก ปากและตา ก็อาจติดโรคโควิดได้

“โรคเอดส์” เป็นโรคติดเชื้อที่เกิดจากไวรัสเอชไอวี ติดต่อกันทางเพศสัมพันธ์, ใช้เข็มร่วมกัน และติดต่อจากแม่ตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อเอชไอวี ดังนั้นการติดต่อของโรคโควิด-19 จึงต่างจากโรคเอดส์

3. เจลแอลกอฮอล์ ล้างมือจะต้องมีสัดส่วนของแอลกอฮอล์อย่างน้อยที่สุดกี่เปอร์เซ็นต์ จึงจะสามารถฆ่าเชื้อไวรัสโควิด-19 และเชื้อโรคอื่นได้

ก. 30%

ข. 45%

ค. 70%

ง. 80%

คำอธิบาย การทำความสะอาดมือให้ปลอดภัยจากเชื้อโควิด ทำได้โดยการใช้สบู่และน้ำ ล้างมืออย่างน้อย 20 วินาที ไม่จำเป็นต้องใช้สบู่ที่ผสมยาฆ่าเชื้อแต่อย่างใด กรณีที่ไม่สามารถล้างมือด้วยสบู่และน้ำ กระทรวงสาธารณสุขแนะนำให้ใช้แอลกอฮอล์ หรือเจลล้างมือที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์อย่างน้อยที่สุด 70% ควรเก็บเจลหรือแอลกอฮอล์ ให้ห่างจากเด็ก และในที่อุณหภูมิห้ามเกิน 40 องศาเซลเซียส

4. หากรู้ตัวว่าเราไปสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยโควิด-19 และยังไม่รู้ว่าเราจะติดโควิดหรือไม่ ควรจะอย่างไร

ก. ควรเว้นระยะห่างจากคนอื่น 1-2 เมตร

ข. ควรอยู่ในห้องแยกโรคของโรงพยาบาล

ค. ควรกักตัวเอง

ง. ถูกทุกข้อ

คำอธิบาย การที่เราไปสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยโควิด-19 มีความเป็นไปได้ที่เราอาจติดเชื้อ หรือไม่ติดเชื้อโควิดก็ได้ เมื่อยังไม่รู้ว่าตัวเองติดเชื้อหรือไม่ เราควรคิดไว้ก่อนว่าเราติดเชื้อโควิด และควรลดความเสี่ยงต่อผู้อื่นโดยการกักตัวเอง หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผู้อื่น คำตอบอื่นไม่ถูกต้อง เพราะ การอยู่ห้องแยกของโรงพยาบาล ใช้สำหรับผู้ที่ติดเชื้อโควิดเท่านั้น ส่วนการเว้นระยะห่างจากผู้อื่น 1-2 เมตร ใช้เป็นหลักปฏิบัติสำหรับประชาชนทั่วไป

5. ในขณะที่มีการระบาดของโรคโควิด-19 การฉลองวันเกิดวิธีใดถือว่าปลอดภัย?

ก. กินอาหารเฉพาะกับญาติเท่านั้น

ข. จัดปาร์ตี้ผ่านไลน์ หรือเฟสบุ๊ก

ค. จัดปาร์ตี้ที่บ้าน เชิญเฉพาะเพื่อนที่สนิทจริงๆ เท่านั้น

ง. ข้อ ก และ ข

คำอธิบาย ในภาวะที่มีการระบาดของโรคโควิด-19 ไม่ว่าจะญาติหรือเพื่อนสนิท ก็อาจเป็นผู้มีเชื้อโควิด และสามารถแพร่ให้ผู้อื่นได้ ดังนั้นวิธีที่ปลอดภัยที่สุดจึงเป็นการหลีกเลี่ยงการพบปะหรือรวมตัวกัน การจัดปาร์ตี้ออนไลน์ จึงปลอดภัยที่สุด

6. ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ประมาณ 80% ไม่มีอาการ หรือมีอาการน้อยมาก

ก. ผิด

ข. ถูก

คำอธิบาย ผู้ติดเชื้อโควิดกว่าร้อยละ 80 เป็นผู้ไม่มีอาการหรือมีอาการเล็กน้อย ประมาณร้อยละ 14-15 มีอาการรุนแรง และหายใจลำบาก ประมาณร้อยละ 5 มีอาการรุนแรง ต้องดูแลด้วยการใส่เครื่องช่วยหายใจ

7. ข้อใดถูก เกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี และการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19

ก. ผู้ติดเชื้อเอชไอวีทุกคน ไม่ว่าจะ CD-4 (ซีดี 4) เท่าไร ฉีดวัคซีนได้ทันที

ข. ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ควรงดการกินยาต้านไวรัส ในวันที่จะฉีดวัคซีน เพราะจะทำให้แพ้วัคซีนรุนแรง

ค. ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ที่กินยาด้านสม่าเสมอและมีสุขภาพคงที่ ควรฉีดวัคซีน

ง. ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ไม่ต้องฉีดวัคซีน เพราะยาต้านไวรัสโรคเอดส์ ก็สามารถต้านไวรัสโรคโควิด-19 ได้

คำอธิบาย ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ที่มีระดับ CD-4 ต่ำกว่า 50 มักมีโรคติดเชื้อฉวยโอกาส ที่ทำให้ป่วย การฉีดวัคซีนอาจไม่สามารถเพิ่มภูมิได้ และจำเป็นต้องจัดการกับโรคที่กำลังป่วยอยู่ก่อน ในขณะที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ที่กินยาด้านสม่าเสมอมีสุขภาพคงที่ การฉีดวัคซีนจะให้ประสิทธิภาพเช่นเดียวกับผู้ไม่มีเชื้อเอชไอวี

8. ฉีดแอลกอฮอล์ใส่หน้ากากอนามัยแล้วนำมาใช้ต่อได้

ก. ผิด

ข. ถูก

คำอธิบาย หน้ากากผ้า สามารถซักด้วยผงซักฟอกและน้ำ แล้วนำมาใช้ซ้ำได้ แต่หน้ากากอนามัย ออกแบบมาสำหรับการใช้เพียงครั้งเดียวแล้วทิ้ง ไม่ควรฉีดแอลกอฮอล์ แล้วนำมาใช้ซ้ำ เนื่องจากด้านหน้าของหน้ากากอนามัยมักมีสารเคลือบกันซึมเอาไว้ แอลกอฮอล์จะทำลายสารเคลือบนี้ ทำให้หน้ากากมีประสิทธิภาพต่ำ

9. ข้อใดถูก เกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19

ก. คนที่แพ้อาหาร ไม่ควรฉีดวัคซีน เพราะจะแพ้วัคซีนได้

ข. ฉีดวัคซีนแล้ว มีไข้ ปวดเมื่อยตามตัว คืออาการ แพ้วัคซีน

ค. ผู้สูงอายุและผู้มีโรคประจำตัว เช่น เบาหวาน ความดัน โรคหัวใจ นอนติดเตียง ควรฉีดวัคซีน

ง. ผู้สูงอายุ ที่อยู่บ้านทั้งวัน มีลูกหลานดูแลหลายคน ไม่ต้องฉีดวัคซีน เพราะไม่มีความเสี่ยง

คำอธิบาย ข้อมูลจากทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยพบว่าผู้ที่ติดเชื้อโควิด แล้วเสียชีวิตหรือป่วยหนัก ส่วนใหญ่คือผู้สูงอายุ, ผู้มีโรคประจำตัวได้แก่โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่นอนติดเตียง จึงเป็นกลุ่มที่จำเป็นต้องได้รับวัคซีน

- สำหรับคนที่แพ้อาหาร ไม่มีความเกี่ยวข้องกับวัคซีน เพราะวัคซีนไม่มีส่วนประกอบที่ทำจากอาหาร
- อาการไข้ ปวดเมื่อยตามตัว เรียกว่า อาการไม่พึงประสงค์จากการฉีดวัคซีนซึ่งเกิดได้ สามารถหายได้ ภายใน 1-2 วัน ไม่ใช่อาการแพ้วัคซีน
- ผู้สูงอายุ ถึงแม้จะอยู่บ้านทั้งวัน ไม่ได้เดินทางไปไหน แต่มีลูกหลานดูแลหลายคน อาจรับเชื้อโควิด จากลูกหลานที่ติดเชื้อโดยไม่มีอาการได้

10. ข้อใด ไม่ใช่ วิธีการป้องกันโรคโควิด-19?

- ก. ล้างมือด้วยสบู่ หรือน้ำยาล้างจาน หรือผงซักฟอก อย่างน้อย 20 วินาที
- ข. สวมหน้ากากอนามัย หรือหน้ากากผ้า เมื่อออกนอกบ้าน หรือเมื่อต้องพบเพื่อนบ้านที่มาหาที่บ้าน
- ค. กินวิตามินซี กระจายขาว และยาฟ้าทะลายโจร**
- ง. สวมหน้ากาก 2 ชั้น ไปร่วมชุมนุมที่ให้ผู้ชุมนุมยืนห่างกันอย่างน้อย 1-2 เมตร

คำอธิบาย ยังไม่มีหลักฐานจากการวิจัยเพียงพอที่จะบ่งชี้ว่า วิตามินซี กระจายขาว และยาฟ้าทะลายโจร สามารถป้องกันโรคโควิด-19 ได้

6.2 ประเมินผลการฝึกอบรม

กระบวนกรส่งลิงค์ เพื่อให้ผู้เข้าอบรม ทำการประเมินการฝึกอบรม เป็นการสิ้นสุดการอบรม

เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง

อายุ .....ปี

กรุณาเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของท่านให้มากที่สุด

1. ท่านคิดว่าเวลาในการอบรม เป็นอย่างไร ( ) สั้นเกินไป ( ) พอดี ( ) ยาวเกินไป

ความเห็น.....

2. ท่านได้ความรู้เรื่องโรคโควิด-19 จากการอบรมวันนี้เพิ่มเติมจากเดิมเพียงใด

( ) ไม่ได้เพิ่ม ( ) ได้น้อยมาก ( ) ได้น้อย ( ) ได้ปานกลาง ( ) ได้มาก

3. ท่านได้ความรู้เรื่องการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อการหาความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 จากการอบรมวันนี้เพิ่มเติมจากเดิมเพียงใด

( ) ไม่ได้เพิ่ม ( ) ได้น้อยมาก ( ) ได้น้อย ( ) ได้ปานกลาง ( ) ได้มาก

4. หากมีการอบรมเช่นนี้ให้แก่ ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี ท่านจะแนะนำให้เข้าร่วมหรือไม่

( ) ไม่แนะนำ เพราะ.....

( ) แนะนำอย่างแน่นอน

5. ความเห็นอื่นๆ และข้อเสนอแนะต่อผู้จัดการอบรม.....

.....

ขอขอบคุณที่ร่วมประชุมและประเมินผลการประชุม

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงเกี่ยวกับโรคโควิด-19 และผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สื่อความรู้สำหรับประชาชน. <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/info.php>
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. โรคโควิด 19 และระบาดวิทยา <https://learningcovid.ku.ac.th/course/?c=2&l=3>

AIDSMAP. CD4 count below 500 or detectable viral load raise the risk of severe COVID-19 for people with HIV <https://www.aidsmap.com/news/aug-2021/cd4-count-below-500-or-detectable-viral-load-raise-risk-severe-covid-19-people-hiv> (17 สิงหาคม 2564)

Government of United Kingdom. TACKLING COVID-19 MISINFORMATION. 2021. <https://www.who.int/publications/m/item/a-social-media-toolkit-for-healthcare-practitioners--desktop> (เข้าถึงเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2564)

US-CDC. What to Know About HIV and COVID-19 <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/need-extra-precautions/hiv.html#:~:text=Older%20age%20and%20underlying%20health,people%20with%20advanced%20HIV.> (accessed 28 August 2021)

US-NIH. Special Considerations in People With HIV. <https://www.covid19treatmentguidelines.nih.gov/special-populations/hiv/> (accessed 28 August 2021)

US-FDA. Q&A for Consumers | Hand Sanitizers and COVID-19. <https://www.fda.gov/drugs/information-drug-class/qa-consumers-hand-sanitizers-and-covid-19>

World Health Organization. Coronavirus disease (COVID-19): COVID-19 vaccines and people living with HIV [https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-\(covid-19\)-covid-19-vaccines-and-people-living-with-hiv](https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-(covid-19)-covid-19-vaccines-and-people-living-with-hiv) (เข้าถึงเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2564)

เอกสารอ้างอิงเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและความรอบรู้ด้านดิจิทัล

สำนักงาน กพ. ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. Fake News ลวงให้เชื่อ หลอกให้แชร์.

<https://www.etcha.or.th/th/Useful-Resource/knowledge-sharing/articles/IFBL/FakeNews.aspx>

(เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2564)

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. ภัยไซเบอร์ ภัยเก่า ฉลาดรู้เน็ต. 2562.

[https://www.etcha.or.th/th/Useful-Resource/publications/IFBL-Handbook-](https://www.etcha.or.th/th/Useful-Resource/publications/IFBL-Handbook-2019.aspx?fbclid=IwAR1mSUK0HlezTJmqB6PDkKXSmsCw4Ry4mqUMZ5gOnc6Fy9ZA_ViYPMkW)

[2019.aspx?fbclid=IwAR1mSUK0HlezTJmqB6PDkKXSmsCw4Ry4mqUMZ5gOnc6Fy9ZA_ViYPMkW](https://www.etcha.or.th/th/Useful-Resource/publications/IFBL-Handbook-2019.aspx?fbclid=IwAR1mSUK0HlezTJmqB6PDkKXSmsCw4Ry4mqUMZ5gOnc6Fy9ZA_ViYPMkW)
[8M8](#) (เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2564)

UNESCO. Journalism, 'Fake News' & Disinformation: Handbook for Journalism Education and Training. 2018. <https://en.unesco.org/fightfakenews> (accessed 31 August 2021)

World Health Organization. How to protect yourself in the infodemic?

<https://www.youtube.com/watch?v=E5Egi0nuDEs&t=122s> (เข้าถึงเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2564)

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

Slide ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19

โรคโควิด-19

โรคโควิด-19 หรือเรียกสั้นๆ ว่าโรคโควิด เป็นโรคติดเชื้อทางเดินหายใจเกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนา (SARS CoV 2) ซึ่งเป็นเชื้อไวรัสตัวใหม่ที่สามารถออกฤทธิ์ทำลายระบบทางเดินหายใจอย่างเฉียบพลันและรุนแรง เลข 19 มีที่มาจากการพบผู้ป่วยเป็นครั้งแรกในปลายปี ค.ศ. 2019

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเขตร้อน

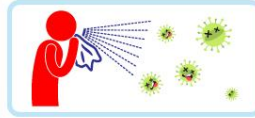
- อาการจะแตกต่างกันไประหว่างบุคคล อาการที่พบได้บ่อยได้แก่ มีไข้, เจ็บคอ, ไอ, อ่อนเพลีย รู้สึกเหนื่อย, ปวดศีรษะ, ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ, ท้องเสีย, ไม่ได้กลิ่น
- บางรายมีอาการรุนแรงหลังจากผ่านไป 1 สัปดาห์ อาจเริ่มมีอาการหายใจลำบากและปอดบวม และมีอาการผิดปกติที่ตับ ไต และปอดถูกทำลายจนเสียชีวิต
- บางรายเกิดอาการโควิดแบบเรื้อรัง มีอาการอ่อนเพลีย กล้ามเนื้ออ่อนแรง มีปัญหาการนอน การตัดสินใจ และปัญหาความจำ

อาการ

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเขตร้อน

การติดต่อ

- โรคโควิดติดต่อกันง่ายมาก คนที่มีเชื้อโควิดอาจมีอาการหรือไม่มีอาการก็ได้ แต่สามารถแพร่เชื้อไปให้คนที่อยู่ใกล้ชิดโดยการไอ การจาม การพูดหรือการหายใจซึ่งมีละอองฝอยที่มีเชื้อฟุ้งกระจายในอากาศและผู้ที่อยู่ใกล้ชิดรับเอาเชื้อเข้าสู่ร่างกายทางจมูก ทางปากและทางตา

- หลังจากรับเชื้อเข้าไป เชื้อจะมีระยะฟักตัว 2-14 วัน ระยะฟักตัวเฉลี่ยประมาณ 5 วัน เป็นที่มาของการกักตัว 14 วัน หากคนที่ใกล้ชิดติดเชื้อโควิด ก็มีโอกาที่จะตรวจพบเชื้อได้ในระยะเวลาดังกล่าวนับจากวันที่ไปใกล้ชิดผู้ป่วยโควิด

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเขตร้อน

การตอบสนองของภูมิ ต้านทานร่างกายต่อ โรคโควิด-19

- หากเราติดเชื้อโควิด ภูมิต้านทานของร่างกายจะพยายามต่อสู้และจัดการกับโรค
- โดยทั่วไปภูมิต้านทานในร่างกายประกอบด้วยเซลล์, เนื้อเยื่อและอวัยวะจะสู้กับเชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรคติดเชื้อและโรคอื่น เช่นผิวหนังของคนจะเป็นด่านแรกที่ป้องกันไม่ให้เชื้อโรคเจาะเข้าสู่ร่างกาย เซลล์ซึ่งอยู่ในระบบทางเดินอาหารก็จะช่วยปกป้องอันตรายจากเชื้อแบคทีเรีย เชื้อไวรัส หรือเชื้อโรคตัวอื่น
- เซลล์เม็ดเลือดขาวจะพยายามทำลายสิ่งแปลกปลอมที่เข้ามาในร่างกาย เซลล์เม็ดเลือดขาวบางตัวสามารถจดจำเชื้อโรคที่เคยต่อสู้ด้วยและพัฒนาภูมิต้านทานสำหรับต่อต้านเชื้อโรคในอนาคต
- ระบบภูมิต้านทานของเราอาจตอบสนองกับเชื้อโรคโดยทำให้เกิดอักเสบ บวมแดงและความร้อนเพื่อจะช่วยกำจัดเชื้อโรคและเพื่อทำให้หายจากโรค แต่การอักเสบก็ทำลายร่างกายของคนได้ เช่นบางคนที่เป็นโรคโควิด ปอดถูกทำลายจากกระบวนการอักเสบ บางคนเกิดภาวะภูมิต้านทานตอบสนองอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นภาวะที่อันตรายมากเพิ่มความเสี่ยงต่อการเสียชีวิต การฉีดวัคซีนเป็นการสอนให้ระบบภูมิต้านทานของร่างกายเรารู้จักการต่อสู้กับเชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรค เมื่อได้วัคซีนเฉพาะเจาะจงกับเชื้อ เซลล์เม็ดเลือดขาวจะพัฒนาภูมิต้านทานต่อเชื้อตัวนั้น เมื่อร่างกายสัมผัสเชื้อโรคนั้น ภูมิต้านทานจะจดจำและทำลายเชื้อได้

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเขตร้อน

+ การป้องกันโรคโควิด-19

เว้นระยะห่าง
Social Distancing
อย่างน้อย 1 เมตร

รักษาระยะห่างจากผู้อื่นอย่างน้อย 1 เมตร (หรือระยะทางแขนออกสองข้าง) แม้ว่าผู้那人จะไม่ได้ป่วยก็ตาม

ฉีดวัคซีนต้านโรคโควิด-19

สวมหน้ากากอนามัยในที่สาธารณะ โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในพื้นที่ปิดหรือเว้นระยะห่างไม่ได้

หลีกเลี่ยงพื้นที่ที่ปิด พยายามอยู่ในพื้นที่เปิดโล่งและอากาศถ่ายเทสะดวก เปิดหน้าต่างเมื่ออยู่ในพื้นที่ที่ปิด

ล้างมือบ่อยๆ โดยใช้สบู่และน้ำ ล้างให้ทั่วถึงนานอย่างน้อย 20 วินาที, หรือใช้แอลกอฮอล์ หรือเจลล้างมือที่มีส่วนผสมหลักเป็นแอลกอฮอล์

ปิดจมูกและปากด้วยข้อพับด้านใน ข้อศอกหรือกระดาษชำระเมื่อไอหรือจาม

เมื่อรู้สึกไม่สบายมีไข้ เจ็บคอ ไอ ควรเก็บตัวอยู่บ้าน

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเอดส์

โรคโควิด-19 และผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี

(ข้อมูล ณ วันที่ 25 สิงหาคม 2564)

- การติดเชื้อเอชไอวี เพิ่มความเสี่ยงขึ้นเล็กน้อยต่อการเสียชีวิตจากโรคโควิด
- ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีที่มีปัญหาสุขภาพอื่นร่วม เช่น อ้วน, เบาหวานที่ควบคุมน้ำตาลในเลือดไม่ได้, ความดันโลหิตสูง เพิ่มความเสี่ยงต่อการเสียชีวิต
- ปัจจัยเสี่ยงต่อการเสียชีวิตจากโรคโควิด ที่สำคัญที่สุดคือ สูงอายุ, ผู้ได้รับการปลูกถ่ายอวัยวะ และผู้ที่เพิ่งตรวจพบว่าเป็นมะเร็งในเลือด
- วัคซีนมีความปลอดภัย มีประสิทธิภาพในการป้องกันการป่วยหนักและการเสียชีวิตจากโรคโควิด ในผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีไม่แตกต่างจากประชาชนอื่น
- ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี ที่มีค่า CD4 ต่ำกว่า 50 หรือที่ป่วยเป็นโรคติดเชื้อฉวยโอกาสอื่นในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา อาจต้องใช้มาตรการพิเศษอื่นเพื่อป้องกันการติดเชื้อโรคโควิด

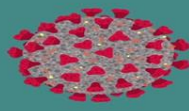
มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเอดส์

ถาม-ตอบ โรคโควิด-19 กับ เอช ไอ วี

COVID-19
and
HIV

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเอดส์

ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี
จะป้องกันตัวเองจาก
โรคโควิด ได้อย่างไร?

ต้องกินยาต้านไวรัสเอชไอวีอย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่ทำให้ภูมิคุ้มกันแข็งแรง

รับวัคซีนให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้

สวมหน้ากากครอบจมูกและปาก

พยายามอยู่ห่างจากคนอื่นที่ไม่ได้อยู่อาศัยกับเราอย่างน้อย 2 เมตร

หลีกเลี่ยงที่มีคนหนาแน่น ที่แคบ ที่ไม่มีอากาศถ่ายเท

ล้างมือด้วยสบู่บ่อยๆ

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเอดส์

ป้องกันโรคโควิด โดยปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดี เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางธรรมชาติ ดังนี้

กินอาหารที่มีประโยชน์
ให้ได้สารอาหารครบ

นอนหลับพักผ่อนอย่างน้อย
8 ชั่วโมง

พยายามหลีกเลี่ยงหรือ
ลดความเครียดให้มากที่สุด

ออกกำลังกายเป็นประจำ

งดบุหรี่ หลีกเลี่ยงการดื่ม
แอลกอฮอล์และสารเสพติด

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเขตร้อน

ยาต้านไวรัสเอชไอวี ใช้เป็นยารักษาโรคโควิด ได้หรือไม่?

ตอบ ถึงแม้โรคเอดส์ และโรคโควิด มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัส แต่เป็นไวรัสคนละตัว ดังนั้นยาต้านไวรัสเอชไอวี จึงไม่สามารถใช้รักษาโรคโควิดได้

ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี

มักจะกังวลและมีคำถามเกี่ยวกับความรุนแรงของโรคโควิด-19 และความปลอดภัยในการฉีดวัคซีน

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเขตร้อน

ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี เสี่ยงต่อการป่วยหนักและเสียชีวิตเมื่อติดเชื้อโควิดหรือไม่?

- องค์การอนามัยโลกรายงานว่าผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีมีความเสี่ยงที่จะป่วยหนักและเสียชีวิตหากติดเชื้อโควิด มากกว่าผู้ที่ไม่ได้ติดเชื้อเอชไอวีถึง 30%
- ประมาณ 23.1% หรือ 1 ใน 4 ของผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีที่รักษาโรคโควิดในโรงพยาบาลเสียชีวิต
- ปัจจัยอื่นที่ทำให้เสี่ยงต่อการป่วยหนักและเสียชีวิตคือ ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีสูงอายุ, มีโรคแทรกซ้อนอื่นร่วมกับเอชไอวีเช่นเบาหวาน, ความดันโลหิตสูง, และตั้งครรภ์
- เพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อโควิด ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี ควรได้รับวัคซีน และป้องกันโดยวิธีอื่นๆร่วมด้วย คือ เว้นระยะห่าง, สวมหน้ากาก ล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์บ่อยๆ

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเอดส์

ถาม-ตอบ เกี่ยวกับวัคซีนโรคโควิด-19

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเอดส์

วัคซีนโรคโควิด-19 ปลอดภัยสำหรับผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีหรือไม่

- วัคซีนที่องค์การอนามัยโลกรับรอง ถือว่ามีความปลอดภัยสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพราะ
- องค์การอนามัยโลกมีมาตรฐานการรับรองวัคซีนที่เข้มงวด และมีการติดตามอย่างต่อเนื่องเรื่องความปลอดภัยหลังการฉีดวัคซีน
- วัคซีนทุกชนิด ไม่ใช่เชื้อไวรัสที่มีชีวิต จึงเป็นไปไม่ได้ที่วัคซีนจะทำให้เกิดการแบ่งตัวไวรัสในร่างกาย
- ก่อนจะนำวัคซีนมาใช้กับประชาชนทั่วไป มีการทดลองฉีดให้อาสาสมัครหลายกลุ่มอายุนับหมื่นคน มีผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีจำนวนหนึ่งรวมอยู่ด้วย พบว่าความปลอดภัยในการฉีดวัคซีนของผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี ไม่แตกต่างจากคนทั่วไป

มูลนิธิวิจัยวันโรคและโรคเอดส์

วัคซีนช่วยอะไร
มีประสิทธิภาพใน
ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีหรือไม่?

วัคซีนช่วยป้องกันการป่วยหนัก

วัคซีนช่วยสร้างภูมิ
ต้านทานโรคให้กับ
ร่างกาย เสมือนเป็น
กำแพงกันเชื้อโรค

วัคซีนช่วยกระตุ้นภูมิ
ธรรมชาติของ
ร่างกาย

ในทางทฤษฎี เชื่อว่าหาก
ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีมี
ระดับ CD4 ต่ำมาก วัคซีน
จะสร้างภูมิต้านทานโรคได้
น้อย หรือมีประสิทธิภาพ
ต่ำ

มูลนิธิวิจัยวันโรคและโรคเอดส์

วัคซีนจะออกฤทธิ์

ส่งผลต่อ ยาต้านไวรัส ที่ผู้เข้าร่วมกับเชื้อเอชไอวีกินเป็นประจำหรือไม่

- **ไม่มีผล** เพราะวัคซีนไม่ได้ทำปฏิกิริยากับยาต้านไวรัส ผู้เข้าร่วมกับเชื้อเอชไอวี ต้องกินยาต้านไวรัสตามปกติ
- **ห้ามหยุดยา** เพราะการหยุดยาเป็นการเพิ่มความเสี่ยงต่อโรคติดเชื้อฉวยโอกาสอื่นรวมทั้งเสี่ยงต่อการการป่วยรุนแรงจากโรคโควิดด้วย

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเอดส์

หลังจากฉีดวัคซีน ภูมิคุ้มกันจะอยู่นานเท่าไร ต้องฉีดวัคซีนเข็มต่อไปเพื่อกระตุ้นภูมิเมื่อไร ?

ยังไม่มีคำตอบชัดเจน

ยังคงต้องเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเอดส์

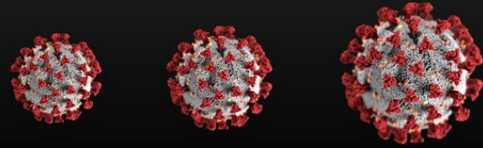
โรคเอดส์เกิดจากเชื้อไวรัส พบมานาน 40 ปีแล้ว ทำไมยังพัฒนาวัคซีนไม่สำเร็จ ในขณะที่โรคโควิดซึ่งก็เกิดจากเชื้อไวรัสเพิ่งเกิดใหม่แต่ทำไมจึงมีวัคซีนใช้ได้แล้ว?

ไวรัสเอชไอวี ที่ทำให้เกิดโรคเอดส์แตกต่างจาก**ไวรัสโคโรนา**ที่ทำให้เกิดโรคโควิดอย่างมาก **ไวรัส**

โรคโคโรนา จะอยู่ในร่างกายเพียงไม่กี่สัปดาห์ ในขณะที่**ไวรัสเอชไอวี** จะเกาะติดอยู่กับร่างกาย

ยาวนานมาก มีความซับซ้อนมากส่งผลกระทบต่อระบบภูมิคุ้มกัน ทำให้การพัฒนาวัคซีนมีความยาก

กว่ามาก

มูลนิธิวิจัยวันโรคและโรคเอดส์

ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี ที่เคยป่วยเป็นโรคโควิดแล้ว ร่างกายน่าจะยังมีภูมิคุ้มกันต้านโรคโควิดอยู่ ต้องฉีดวัคซีนหรือไม่?

ควรฉีดวัคซีน เพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันไม่ให้ป่วยซ้ำจนเกิดอาการรุนแรงหรือเสียชีวิต โดยสามารถฉีดวัคซีนได้ทันทีที่ร่างกายแข็งแรงฟื้นตัวจากการป่วยเป็นปกติ อย่างช้าควรฉีดภายใน 90 วันหลังจากป่วย

มูลนิธิวิจัยวันโรคและโรคเอดส์

ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี จะป้องกันตัวเองจากโรคโควิด ได้อย่างไร? (1)

ต้องกินยาด้านไวรัสเอชไอวี
อย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็น
วิธีที่ดีที่สุดที่ทำให้ภูมิ
ต้านทานแข็งแรง

รับวัคซีนให้เร็วที่สุด
เท่าที่จะเร็วได้

สวมหน้ากาก
ครอบจมูกและปาก

พยายามอยู่ห่างจากคนอื่นที่
ไม่ได้อยู่อาศัยกับเราอย่าง
น้อย 2 เมตร

หลีกเลี่ยงที่มีคนหนาแน่น ที่
แคบ ที่ไม่มีอากาศถ่ายเท

ล้างมือด้วยสบู่บ่อยๆ

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเอดส์

ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี จะป้องกันตัวเองจากโรคโควิด ได้อย่างไร? (2)

กินอาหารที่มี
ประโยชน์ ให้ได้
สารอาหารครบ

นอนหลับพักผ่อน
อย่างน้อย 8 ชั่วโมง

พยายามหลีกเลี่ยง
หรือลดความเครียด
ให้มากที่สุด

ออกกำลังกายเป็น
ประจำ

งดบุหรี่ หลีกเลี่ยง
การดื่มแอลกอฮอล์
และสารเสพติด

มูลนิธิวิจัยโรคและโรคเอดส์

ยาด้านไวรัสเอชไอวี ใช้เป็นยารักษาโรคโควิด ได้หรือไม่?

- ถึงแม้โรคเอดส์ และโรคโควิด มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัส แต่เป็นไวรัสคนละตัว ดังนั้นยาด้านไวรัสเอชไอวี จึงไม่สามารถใช้รักษาโรคโควิดได้

มูลนิธิวิจัยโรคเอดส์และโรคเอดส์

เรื่องสำคัญที่ต้องรู้ 2 ข้อ เกี่ยวกับ วัคซีนสู้โรคโควิด-19

ข้อที่ 1 วัคซีนมีความปลอดภัย

- นักวิทยาศาสตร์พัฒนาวัคซีนด้วยความระมัดระวังมาก ได้ผ่านการทดลองใช้กับคนหลายกลุ่มอายุนับหมื่นคน เพื่อความมั่นใจเรื่องความปลอดภัยก่อนจะนำมาใช้กับประชาชนทั่วไป
- องค์การอนามัยโลกมีมาตรฐานการรับรองวัคซีนที่เข้มงวด และมีการติดตามอย่างต่อเนื่องเรื่องความปลอดภัยหลังการฉีดวัคซีน

ข้อที่ 2 วัคซีนป้องกันการป่วยหนัก

- วัคซีนช่วยสร้างภูมิคุ้มกันต้านโรคให้กับร่างกาย เสมือนเป็นกำแพงกันเชื้อโรค
- วัคซีนช่วยกระตุ้นภูมิธรรมชาติ
- วัคซีนช่วยลดความเสี่ยงที่จะป่วยหนัก

มูลนิธิวิจัยโรคเอดส์และโรคเอดส์

ภาคผนวก 2

Slide ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร ...

ให้รู้ทันโรคโควิด-19

ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร...
ให้รู้ทันโรคโควิด-19?

มูลนิธิวิจัยวัคซีนโรคและโรคเขตร้อน

ท่านเคยใช้แอปพลิเคชันอะไรบ้างใน
โทรศัพท์มือถือของท่าน? เคยใช้อีเมลหรือไม่?

มูลนิธิวิจัยวัคซีน โรคและโรคเขตร้อน

2. ใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อหาข้อมูลหรือไม่ ค้นหาอย่างไร?

มูลนิธิวิชัยวัฒน์โรคนะโรคนัดส์

ความปลอดภัย
ในการใช้สมาร์ทโฟน

มูลนิธิวิชัยวัฒน์โรคนะโรคนัดส์

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.)

1. ควรดูแลมือถืออย่างใกล้ชิด ไม่วางไว้ตามที่ต่างๆ

2. ควรตั้งค่าการล็อกเมื่อไม่ใช้งาน

3. ควรสำรองข้อมูลไว้ในแหล่งอื่นที่ปลอดภัย

4. เก็บเฉพาะข้อมูลที่จำเป็นในมือถือ

5. ปิดโหมดการเชื่อมต่อบลูทูธ (Bluetooth) หรือหลีกเลี่ยงการเชื่อมต่อบลูทูธ จากแหล่งที่ไม่รู้จัก

มูลนิธิวิจัยวัน ไรค์และ ไรค์เอคส์

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) (ต่อ)

6. เมื่อมือถือสูญหาย ต้องแจ้งผู้ให้บริการต่างๆ

7. ติดตั้งโปรแกรมในเครื่องทำที่จำเป็น และจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ

8. ก่อนจะคลิกลิงค์ทุกครั้ง ควรพิจารณาให้ดี

9. อัปเดตระบบปฏิบัติการหรือโปรแกรมบนมือถือให้เป็นปัจจุบันสม่ำเสมอ

มูลนิธิวิจัยวัน ไรค์และ ไรค์เอคส์

ความปลอดภัยในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

1) สัญลักษณ์ของเว็บซึ่งมักจะปรากฏ อยู่บนสุดของจอมือถือ เรียกว่า URL คือที่อยู่ของเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ต

- หากพบเครื่องหมายลูกกุญแจ และที่อยู่ตั้งต้น คือ <https://www> ถือว่าเป็นเว็บที่มีความปลอดภัยสูง

<https:// www.makewebeasy.com>

<https://www.tbhivfoundation.org/>

มูลนิธิวิชัยวัน โรคและโรคเอดส์

ความปลอดภัยในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (ต่อ)

ข้อสังเกตที่ 2

- หากพบเครื่องหมายตกใจ ! ในวงกลม และที่อยู่เว็บตั้งต้น คือ <http://www> (ไม่มี S ต่อท้ายตัว p) ควรระวัง อาจมีผู้อื่นเข้ามาดูข้อมูล หรือทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้

<http:// www.example.com>

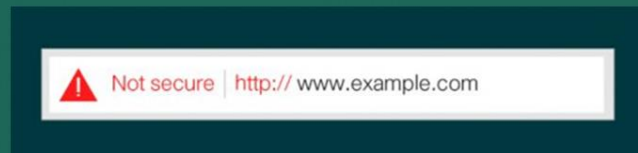
มูลนิธิวิชัยวัน โรคและโรคเอดส์

ความปลอดภัยในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (ต่อ)

ข้อสังเกตที่ 3

- หากพบเครื่องหมายตกใจ ! อยู่ในกรอบสามเหลี่ยม พร้อมด้วยอักษร **Not secure** หมายความว่าเว็บไซต์ที่ไม่ปลอดภัยหรืออันตราย สามารถสร้างความเสียหายได้ ไม่ควรใช้งานหรือป้อนข้อมูลอะไรแก่เว็บไซต์นี้

Credit: <https://www.makewebeasy.com/th/blog/basic-security-web-checking/>

มูลนิธิวิจัยวัคซีนโรคและโรคเอดส์

รู้ทันข่าวปลอมเกี่ยวกับโรคโควิด-19

และผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี

https://www.youtube.com/watch?v=X2H_n7MK2tE

มูลนิธิวิจัยวัคซีนโรคและโรคเอดส์

สาเหตุที่ทำให้คนเชื่อและแชร์ข่าวปลอม

1.เชื่อมั่นในคนที่เผยแพร่ข้อมูล ขาดการตรวจสอบ จะเชื่อมากขึ้นหากมีผู้อ่าน หรือผู้กดไลค์กดแชร์มาก และจะมีแนวโน้มแชร์ตาม

2.ข่าวปลอมมักใช้การพาดหัว หรือรูปภาพที่สร้างอารมณ์และทำให้เกิดความตื่นเต้น

มูลนิธิวิจัยวัน โรคและโรคเอดส์

สาเหตุที่ทำให้คนเชื่อและแชร์ข่าวปลอม

3.ข่าวปลอมมีลักษณะเหมือนข่าวจริงยิ่งขึ้น มีการแต่งภาพประกอบ ให้ดูเหมือนของจริง น่าเชื่อถือ

4.การอ่านเร็ว อ่านข้าม อ่านไม่ต่อเนื่อง เลือกอ่านแต่ประโยคที่น่าสนใจ

มูลนิธิวิจัยวัน โรคและโรคเอดส์

ผลกระทบของข่าวปลอม

- ผู้รับเกิดความตระหนกตกใจ ตัดสินใจผิดพลาด เป็นอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพ เช่น การแชร์ข้อมูลให้กินอาหารหรือสมุนไพร หรือใช้วิธีต่างๆ ที่ไม่มีงานวิจัยรองรับ และปฏิเสธการป้องกันโรคโควิด
- บุคคลหรือองค์กรที่ถูกแอบอ้างได้รับความเสียหาย เช่นการปลอมข่าวว่ามาจากอาจารย์แพทย์ ของมหาวิทยาลัยชั้นนำ
- ทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคม เช่นการโยงเรื่องการจัดการวัคซีนกับประเด็นทางการเมือง

มูลนิธิวิจัยวัน โรคและโรคเอดส์

วิธีสังเกตข่าวปลอมออนไลน์

- 1 ดูความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์ที่เผยแพร่ข่าว หากเป็นเว็บไซต์ข่าวที่มีจำนวนหน้าน้อย ไม่ระบุข้อมูลเพื่อการติดต่อ มีความเป็นไปได้ว่า เป็นเว็บไซต์ที่ถูกสร้างเพื่อเผยแพร่ข่าวปลอม
- 2 ตรวจสอบว่ามีเว็บไซต์หรือแหล่งข่าวอื่นที่เผยแพร่ข่าวเดียวกันหรือไม่ หากพบเพียงแหล่งข่าวเดียว อาจเป็นไปได้ว่าเป็นข่าวที่ไม่น่าเชื่อถือ
- 3 สอบถามบนเว็บบอร์ดหรือติดต่อสำนักข่าวที่น่าเชื่อถือ ให้ช่วยตรวจสอบ
- 4 ข่าวปลอมมักจะได้ภาพจากข่าวเก่าบ่อยๆ เพื่อทำให้น่าเชื่อถือ อาจตรวจสอบกับการค้นรูปภาพโดยกูเกิ้ล (Google Reverse Image Search)
- 5 ตรวจสอบโดยการนำชื่อข่าว หรือเนื้อความในข่าวมาค้นหาใน Google อาจพบเว็บไซต์แจ้งเตือนว่าข่าวดังกล่าว เป็นข่าวปลอมหรือดูวันที่เผยแพร่ข่าว อาจพบว่าเป็นข่าวจริงแต่เผยแพร่แล้วเมื่ออดีต

มูลนิธิวิจัยวัน โรคและโรคเอดส์

วิธีประเมินคุณภาพของข้อมูลที่ได้รับ

1. ผู้เขียนข้อมูลเป็นใคร

- ผู้เขียน, องค์กรที่เขียนและเผยแพร่ข้อมูลเป็นใคร มีสปอนเซอร์หรือไม่
- เป็นบุคคลหรือหน่วยงานที่น่าเชื่อถือหรือไม่ สามารถตรวจสอบภูมิหลังได้หรือไม่
- มีชื่อเสียง เป็นที่นับถือของสังคมหรือไม่
- มีโฆษณาที่เกี่ยวข้องกับข่าวหรือข้อมูลแทรกหรือไม่

มูลนิธิวิจัยวัน โรคและโรคระบาด

วิธีประเมินคุณภาพของข้อมูลที่ได้รับ (2)

2. ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอะไร

- เพื่อเสนอข้อมูล หรือเพื่อเสนอความเห็น
- มีอคติหรือไม่ พยายามให้ข้อมูลเอนเอียงไปทางใดทางหนึ่งหรือไม่
- พยายามขายสินค้าหรือไม่ มีข้อความที่บ่งชี้ชัดเจนหรือไม่

มูลนิธิวิจัยวัน โรคและโรคระบาด

วิธีประเมินคุณภาพของข้อมูลที่ได้รับ (3)

3. ข้อมูลน่าเชื่อถือหรือไม่

- มีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่มาของข้อมูล หรือแหล่งอ้างอิงหรือไม่
- สามารถตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งอื่นได้หรือไม่

มูลนิธิวิจัยวันโรคและโรคเขตร้อน

วิธีประเมินคุณภาพของข้อมูลที่ได้รับ (4)

4. ข้อมูลเป็นปัจจุบันหรือทันสมัยหรือไม่?

- เป็นข้อมูลใหม่หรือไม่
- หากเป็นเว็บไซต์ มีการทำเว็บให้เป็นปัจจุบันหรือไม่ ครั้งสุดท้ายที่เพิ่มเติมข้อมูลคือเมื่อไร

มูลนิธิวิจัยวันโรคและโรคเขตร้อน

จะเช็คข่าวปลอมเกี่ยวกับโควิดได้จากไหนบ้าง?

▶ เว็บไซต์ ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
<https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/>

▶ ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
<https://www.antifakenewscenter.com/>

▶ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. เช็ค ชัวร์ แชร์ ค้นหาความจริง ก่อนจะแชร์ <https://sure.oryor.com/>

มูลนิธิวิจัยวัน โรคและโรคอุบัติ

ข้อมูลที่มีการแชร์ในโซเซียล ต่อไปนี้เป็นข้อมูลจริงหรือไม่

1. คลิปเสียงของคนบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราช แนะนำว่าภูมิปัญญาไทยใช้ ยาเขียวรักษาโรคหัด อีสุกอีใสซึ่งเป็นเชื้อไวรัสเหมือนกัน ได้ผลดี ดังนั้นจึง สามารถใช้รักษาโควิด-19 ได้ โดยยาเขียวออกฤทธิ์ขับความร้อนในร่างกาย โดยการขับเหงื่อและปัสสาวะออกมาซึ่งเชื้อไวรัสจะถูกขับออกมาด้วย

<https://www.antifakenewscenter.com/%e0%b8%82%e0%b9%88%e0%b8%b2%e0%b8%a7%e0%b8%9b%e0%b8%a5%e0%b8%ad%e0%b8%a1-%e0%b8%ad%e0%b8%a2%e0%b9%88%e0%b8%b2%e0%b9%81%e0%b8%8a%e0%b8%a3%e0%b9%8c-%e0%b8%84%e0%b8%a5%e0%b8%b4%e0%b8%9b%e0%b9%80%e0%b8%aa%e0%b8%b5%e0%b8%a2%e0%b8%87%e0%b8%ab%e0%b8%a1%e0%b8%ad%e0%b8%a8%e0%b8%b4%e0%b8%a3%e0%b8%b4%e0%b8%a3%e0%b8%b2%e0%b8%8a-%e0%b9%81%e0%b8%99%e0%b8%b0%e0%b8%99%e0%b8%b3%e0%b8%81%e0%b8%b4%e0%b8%99%e0%b8%a2%e0%b8%b2%e0%b9%80%e0%b8%82%e0%b8%b5%e0%b8%a2%e0%b8%a7-%e0%b9%80%e0%b8%9e%e0%b8%b7%e0%b9%88%e0%b8%ad%e0%b8%a3%e0%b8%b1%e0%b8%81%e0%b8%a9%e0%b8%b2%e0%b9%82%e0%b8%84%e0%b8%a7%e0%b8%b4%e0%b8%94-19/>

มูลนิธิวิจัยวัน โรคและโรคอุบัติ

ข้อมูลที่มีการแชร์ในโซเชียล ต่อไปนี้เป็นข้อมูลจริงหรือไม่

2. แพทย์ทั่วโลกออกคำเตือนเร่งด่วน ห้ามรับวัคซีนโควิด-19 เพราะอันตรายต่อร่างกาย

<https://www.antifakenewscenter.com/%e0%b8%82%e0%b9%88%e0%b8%b2%e0%b8%a7%e0%b8%9b%e0%b8%a5%e0%b8%ad%e0%b8%a1-%e0%b8%ad%e0%b8%a2%e0%b9%88%e0%b8%b2%e0%b9%81%e0%b8%a9%e0%b8%a3%e0%b9%8c-%e0%b9%81%e0%b8%7e%e0%b8%77%e0%b8%a2%e0%b7%8c%e0%b8%77%e0%b8%b1%e0%b7%88%e0%b8%a7%e0%b9%82%e0%b8%a5%e0%b8%81%e0%b8%ad%e0%b8%ad%e0%b8%81%e0%b8%84%e0%b8%b3%e0%b8%7e%e0%b8%75%e0%b8%b7%e0%b8%ad%e0%b8%77%e0%b8%7e%e0%b8%a3%e0%b7%88%e0%b8%87%e0%b8%94%e0%b7%88%e0%b8%a7%e0%b8%77-%e0%b8%ab%e0%b9%89%e0%b8%b2%e0%b8%a1%e0%b8%a3%e0%b8%b1%e0%b8%9a%e0%b8%a7%e0%b8%b1%e0%b8%84%e0%b8%8b%e0%b8%b5%e0%b8%77%e0%b7%82%e0%b8%84%e0%b8%a7%e0%b8%b4%e0%b8%74-17-%e0%b9%80%e0%b8%7e%e0%b8%a3%e0%b8%b2%e0%b8%b0%e0%b8%ad%e0%b8%b1%e0%b8%77%e0%b8%75%e0%b8%a3%e0%b8%b2%e0%b8%a2%e0%b8%75%e0%b7%88%e0%b8%ad%e0%b8%a3%e0%b7%88%e0%b8%b2%e0%b8%87%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%a2/>

มูลนิธิวิจัยวันโรคและโรคเอดส์

3. หากท่านต้องการศึกษาเว็บไซต์ของธนาคารกรุงไทย เกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด-19 ท่านจะเลือกลิงค์ใด, เพราะอะไร

<http://www.kruthblth>

<https://krungthai.com>

มูลนิธิวิจัยวันโรคและโรคเอดส์

สนับสนุนโดย:

Foundation for Southeast Asia studies (SEA Junction)

และ มูลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์ (THRF)

